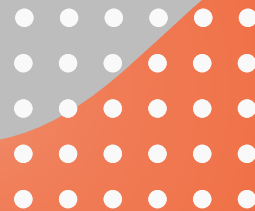

**ІНСТРУМЕНТИ
ЛОКАЛЬНОЇ
ДЕМОКРАТІЇ**

РЕЗУЛЬТАТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
МЕТОДОЛОГІЯ	5
РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ	
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ	6
ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ	15
ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ	20
ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ	23
КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧІ ОРГАНИ	29
МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ	37
ДОСТУП МЕШКАНЦІВ до засідань колегіальних органів	41
БЮДЖЕТ УЧАСТІ	47
ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН	51
КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВІ ОРГАНИ	59

ВСТУП

Формування сталої громадянської участі в Україні неможливе без якісного нормативного забезпечення процедур залучення громадян до процесу прийняття управлінських рішень.

Правом здійснювати владу як безпосередньо, так і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (ОМС) громадян наділяє Стаття 5 Конституції України. Стаття 69 зазначає, що “Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії”.

Питання практичної реалізації цього права регулюються на рівні законів, підзаконних актів та локальних нормативно-правових актів (НПА). Зокрема, Закон “Про місцеве самоврядування” визначає ряд інструментів локальної демократії, за допомогою яких мешканці громад можуть брати участь у процесі розробки управлінських рішень. До цих інструментів відносяться: загальні збори, громадські слухання, місцеві ініціативи, органи самоорганізації населення (ОСН).

Проте, крім ОСНів, діяльність яких регулюється окремим законом, проведурні аспекти використання громадянами інструментів локальної демократії на законодавчому рівні не визначені. Питання регулювання процедур Закон відносить до відання органів місцевого самоврядування. Проте, якість прописаних місцевими радами процедур не завжди відповідає демократичним вимогам. Часто процедури участі є ускладненими та нереалістичними. Наприклад, окремі місцеві ради встановлюють завищений підписний поріг на підтримку місцевої ініціативи, електронної петиції тощо. Це призводить до нівелювання ролі інструментів локальної демократії, що має негативний вплив на розвиток громадської активності в громаді.

Дане дослідження було проведено з метою виявлення наявних бар'єрів, які ускладнюють доступ громадян до процесу прийняття управлінських рішень та вирішення проблем місцевого значення. Дослідницькою групою був проведений аналіз локальних НПА 30-ти громад 5-ти областей України.

Акцент у дослідженні був зроблений на тому, наскільки місцеві процедури локальної демократії враховують гендерні аспекти, а також права та інтереси вразливих категорій громадян: осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Проведений аналіз дозволив зробити такі основні висновки:

- органи місцевого самоврядування досліджуваних громад демонструють готовність розвивати громадську участь, про що свідчить значна кількість ухвалених локальних актів у цій сфері;

- більшість проаналізованих документів потребують доопрацювання в частині усунення бар'єрів для участі мешканців у процесі вироблення та прийняття управлінських рішень;
- найбільш поширеними нормативними бар'єрами у використанні інструментів локальної демократії є:
 - визначення органами місцевого самоврядування у власних Статутах терміну "член територіальної громади", чим, по-перше, ними порушується закон, оскільки тлумачення базових термінів не належить до їх компетенції, а, по-друге, значно звужує коло осіб, які належать до територіальної громади;
 - позбавлення внутрішньо переміщених осіб, іноземців можливості використовувати інструменти локальної демократії через те, що таке право надається виключно членам територіальної громади, які трактуються ОМС як особи, що зареєстровані за місцем проживання;
 - інструменти локальної демократії прописані неповно, тобто, у документах не визначені всі процедурні аспекти їх використання;
 - завищені підписні пороги на підтримку місцевих ініціатив, електронних петицій, скликання громадських слухань;
- переважна більшість НПА не створює умови для включення вразливих категорій населення до участі у місцевому самоврядуванні;
- місцеві ради не враховували гендерний підхід при розробці локальних НПА, що регламентують інструменти локальної демократії;
- частина місцевих рад намагається частково інформувати населення про інструменти локальної демократії за допомогою офіційних сайтів. Проте, лише одиниці розміщують повну інформацію про можливості залучення до місцевого самоврядування через інструменти локальної демократії.

МЕТОДОЛОГІЯ

Географія дослідження: 30-ть сіл, селищ та міст у Закарпатській, Полтавській, Вінницькій, Волинській, Донецькій, Київській областях. Більшість досліджуваних громад (19-ть) є об'єднаними територіальними громадами (ОТГ).

Основні етапи дослідження:

- розробка методик аналізу локальних нормативно-правових актів щодо виявлення наявних бар'єрів для участі громадян у місцевому самоврядуванні. Всього було розроблено 10 методик для аналізу загальних зборів, органів самоорганізації населення, місцевих ініціатив, громадських слухань, електронних петицій, звернень громадян, бюджету участі, консультативно-дорадчих органів, контрольно-наглядових органів та доступу до засідань колегіально-наглядових органів;
- направлення регіональними експертами запитів на інформацію з метою отримання локальних НПА. Всього регіональними експертами було направлено 62 запити на публічну інформацію до органів місцевого самоврядування;
- вимірювання рівня доступу громадян загалом і вразливих категорій зокрема до процесу прийняття рішень та управління місцевими справами за допомогою інструментів локальної демократії здійснювалось шляхом:
 - аналізу закріплення інструменту на рівні НПА – механізм прописаний або не прописаний на рівні локальних нормативно-правових актів;
 - виявлення можливих бар'єрів у використанні інструменту – механізм придатний чи непридатний до використання;
 - аналізу урахування потреб вразливих категорій населення – додаткова згадуваність та орієнтованість на відповідні групи громадян;
 - аналізу відкритості інформації на сайті;
- розробка рекомендацій для органів місцевого самоврядування щодо усунення нормативних бар'єрів у використанні кожного з десяти інструментів локальної демократії, а також врахування у документах потреб вразливих категорій громадян.

Хаби з розвитку громадянського суспільства ПРООН працюватимуть з досліджуваними громадами за напрямом впровадження запропонованих рекомендацій з удосконалення місцевої нормативної бази у сфері локальної демократії.

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ

(за інструментами локальної демократії)

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Загальні збори (ЗЗ) - зібрання всіх чи частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення. На загальних зборах можуть розглядатись питання, які Законом "Про місцеве самоврядування" віднесені до компетенції місцевої ради. Стаття 8 Закону таким чином визначає інструмент загальних зборів: загальні збори громадян за місцем проживання є формою їх безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення.

Загальні збори скликаються на рівні багатоквартирних будинків, вулиць, кварталів, житлових комплексів, мікрорайонів, села (селища) або інших територіальних утворень. Якщо організаційно неможливо провести загальні збори мешканців громади на певній території через значну кількість населення, місцева рада може передбачити таку форму проведення зборів як конференції жителів за місцем проживання. У конференції беруть участь делегати-представники менших територіальних одиниць. Норма представництва на конференції встановлюється у Статуті або Положенні про загальні збори.

Загальні збори скликаються з ініціативи голови, депутатів місцевої ради, ОСН, об'єднання співвласників багатопверхового будинку, ініціативної групи мешканців, інститутів громадянського суспільства.

Право проводити загальні збори за місцем проживання громадянам надає Закон України "Про місцеве самоврядування". Постанова ВРУ №3748-XII від 17.12.1993 "Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні" визначає загальні положення, компетенцію загальних зборів та порядок їх скликання та проведення. Проте, цей порядок є застарілим та не відповідає сучасним вимогам. Закон "Про місцеве самоврядування" наділяє ОМС повноваженнями визначати порядок проведення загальних зборів громадян за місцем проживання у статуті територіальної громади.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ У ГРОМАДАХ

18-ть із 30-ти громад, які були у фокусі дослідження, унормували інструмент загальних зборів у локальних НПА. Аналіз практики нормативного регулювання інструменту загальних зборів у громадах показав, що місцеві ради прописують процедуру організації та проведення зборів як у статутах територіальних громад, так і в окремих Положеннях (які також можуть бути окремими документами або частиною статуту).

Із 30-ти органів місцевого самоврядування 12-ть не ухвалили відповідні процедури.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА
■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ВІДСУТНЄ	ПРОПИСАНО У ЗАГАЛЬНИХ РИСАХ У СТАТУТІ ГРОМАДИ	СТАТУТ ПОСИЛАЄТЬСЯ НА ОКРЕМЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ, ПРОТЕ ДОКУМЕНТ НЕ НАДАНИЙ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ	ПРОЦЕДУРА ПРОПИСАНА У СТАТУТІ У ОКРЕМИХ ЧАСТИНАХ	ПРОЦЕДУРА ПРОПИСАНА ЯК У СТАТУТІ, ТАК І У ОКРЕМОМУ ПОЛОЖЕННІ	ПРОЦЕДУРА ПРОПИСАНА В ПОЛОЖЕННІ, ЯКЕ Є ЧАСТИНОЮ СТАТУТУ ГРОМАДИ
Слов'янськ Костянтинівка	Гнівань Стара Прилука	Оратів Якушинці	Тростянець	Бахмут	Дружківка
Берегове Іршава	Гостомель	Рожище	Іллінівка		Тячів
Вишгород		Пирятин	Вільхівці Перечин		Біла Церква Буча Ірпінь
Заболоття Стара Вижівка Турійськ Любешів			Решетилівка		
Глобіно Гребінка Шишаки					

ВАРТО ЗАУВАЖИТИ, що більшість вищенаведених міст, сіл та селищ - об'єднані територіальні громади. Вони нещодавно утворились та знаходяться на початковому етапі свого становлення у якості спроможних громад. Тому, робота з розробки процедур локальної демократії для них ще попереду.

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

ВПО, ІНОЗЕМЦІ ОБМЕЖЕНІ В ПРАВІ УЧАСТІ У ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ ЧЕРЕЗ НАДАННЯ ЦЬОГО ПРАВА ВИКЛЮЧНО ЧЛЕНАМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.

Норма, за якою правом на участь у загальних зборах наділені виключно члени територіальної громади міститься у НПА більшості громад.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ПРАВОМ НА УЧАСТЬ У ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ НАДІЛЕНІ ВИКЛЮЧНО ЧЛЕНИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Якушинці Оратів Стара Прилука Тростянець Гнівань	Рожище	Бахмут Дружківка Іллінівка	Біла Церква Буча Гостомель Ірпінь	Пирятин Решетилівка	Вільхівці Тячів
--	--------	----------------------------------	--	------------------------	--------------------

ЗАВИЩЕНІ ВИМОГИ ДО КІЛЬКІСНОГО СКЛАДУ ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ МЕШКАНЦІВ.

В окремих НПА вимоги щодо чисельності ініціативної групи унеможливають скликання загальних зборів мешканцями. Наприклад, Гніванська міська рада Вінницької області встановила норму, за якою 1/3 жителів має ініціювати загальні збори, що складає 4,9 тис. осіб.

ІНСТИТУТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА МОЖУТЬ БРАТИ УЧАСТЬ У ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ.

Тячівська міська рада надала право на участь із можливістю дорадчого голосу громадським організаціям, об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків, ОСНам, підприємствам. Цю норму можна оцінити як позитивну, оскільки участь профільних інституцій у ЗЗ може допомогти мешканцям напрацювати якісне рішення. Проте, цей перелік не є вичерпним і може бути суттєво доповнений.

ВИЗНАЧЕНИЙ ПОВНИЙ ПЕРЕЛІК СУБ'ЄКТІВ СКЛИКАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ.

Згідно з методичними рекомендаціями¹ Мінрегіону щодо розробки Статуту територіальної громади, до переліку ініціаторів загальних зборів доцільно віднести: голову громади; місцеву раду; старосту; ОСН; ініціативну групу громадян. Такий перелік у власних НПА передбачили Іллінівська сільська рада, Дружківська міська рада Донецької області, Гостомельська селищна рада Київської області.

1. <https://decentralization.gov.ua/news/10653?fbclid=IwAR34CantwIMCOYSwNfLkDvd8eHLZebLzNqsSki-XrSjGtyZM26v1VGERBg>

ОКРЕМІ НПА НЕ НАДАЮТЬ МЕШКАНЦЯМ ПРАВА СКЛИКАТИ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ.

Переважна більшість громад не визначила у НПА чіткий перелік суб'єктів скликання загальних зборів, або визначила неповний їх перелік. Проте, в окремих громадах таке право не надане мешканцям. Варто звернути увагу на практику врегулювання ініціаторів загальних зборів у окремих ОТГ. У НПА встановлюються різні можливості для мешканців адміністративного центру ОТГ та периферійних населених пунктів. Перші можуть утворювати ініціативну групу для скликання загальних зборів, другим таке право не надано.

УНОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ СКЛИКАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ПРАВО СКЛИКАТИ
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
НАДАНЕ ЛИШЕ
МЕШКАНЦЯМ
АДМІНІСТРАТИВНОГО
ЦЕНТРУ ОТГ. У ВНУТРІШНІХ
НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ
СКЛИКАТИ ІХ МОЖУТЬ
ГОЛОВА ТА СТАРОСТА.

ПРОЦЕДУРА
ПРОПИСАНА
У СТАТУТІ У
ОКРЕМИХ
ЧАСТИНАХ

МЕШКАНЦЯМ НЕ
НАДАЄТЬСЯ ПРАВО
СКЛИКАТИ ЗАГАЛЬНІ
ЗБОРИ

Якушинці
Гнівань

Тростянець

Тячів

Іллінівка

ПЕРЕВАЖНА БІЛЬШІСТЬ ГРОМАД НЕ ПРОПИСАЛА ЧІТКУ ТА ПОВНУ ПРОЦЕДУРУ СКЛИКАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ.

Без цих процедур ініціатори скликання загальних зборів не розуміють яким чином вони мають повідомляти місцеву раду про збори, запрошувати на них мешканців, реєструвати учасників, обирати головуючого, проводити голосування, складати протокол, тощо. НПА, які не визначають порядок скликання та проведення зборів, мають декларативний характер. Вони надають жителям право на загальні збори, але не надають механізму реалізації цього права. П 2. статті 8. Закону "Про місцеве самоврядування" зазначає, що "рішення загальних зборів враховується органами місцевого самоврядування в їх діяльності". Проте, орган місцевого самоврядування може відмовити у розгляді рішень загальних зборів у разі їх невідповідності процедурі. Тому, важливо, щоб місцева рада передбачила порядок скликання та проведення загальних зборів у Статуті громади.

ВСТАНОВЛЕНІ ВІКОВІ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ УЧАСТІ У ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ.

Частина громад, що прописала процедуру загальних зборів, не встановлювала віковий ценз для учасників загальних зборів. Проте, окремі громади надали право участі виключно повнолітнім громадянам. У НПА доцільно також вказати, що інші особи (в тому числі неповнолітні) можуть брати участь у загальних зборах з правом дорадчого голосу. Участь молодих людей у процесі прийняття рішень місцевою радою актуалізується в контексті реалізації, наприклад, освітньої реформи в громаді. У випадках, коли місцева рада розглядає питання щодо оптимізації шкільної мережі, або інших питань, що стосуються сфери освіти, доречним є надання права на участь учням з правом дорадчого голосу.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

МАЮТЬ ПРАВО НА УЧАСТЬ У ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ ЛИШЕ ПОВНОЛІТНІ МІСЖАНЦІ (ЩО МАЮТЬ ПРАВО ГОЛОСУ, ДОСЯГЛИ 18-ТИ ЛІТНЬОГО ВІКУ)

Гнівань	Тячів	Бахмут Дружківка	Біла Церква Буча Ірпінь
---------	-------	---------------------	-------------------------------

ЗАВИЩЕНІ ВИМОГИ ЩОДО СТРОКІВ ПОВІДОМЛЕННЯ МІСЦЕВОЇ РАДИ ПРО СКЛИКАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ.

Деякі НПА містять норму, за якою ініціативна група по проведенню зборів заявою сповіщає про них ОМС не менше як за 15 робочих днів до запланованої дати проведення зборів. Вимога щодо повідомлення про скликання загальних зборів за 15 робочих днів та більше не дозволяє мешканцям скликати збори для оперативного розв'язання нагальних проблем. Як правило, громади встановлюють вимогу повідомлення за 7 днів, Методичні рекомендації Мінрегіону пропонують встановити строк до 10 робочих днів.

СКЛИКАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

ОБЛАСТІ: ■ ПОЛТАВСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ГОЛОВУЄ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ МІСЬКИЙ ГОЛОВА АБО КЕРІВНИК ОСН ЧИ ОСОБА ВИЗНАЧЕНА МІСЬКИМ ГОЛОВОЮ

СТРОК ДЛЯ НАДСИЛАННЯ ІНІЦІАТИВНОЮ ГРУПОЮ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО СКЛИКАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ СКЛАДАЄ БІЛЬШЕ 10 ДНІВ

Гнівань	Дружківка
Гостомель	Буча

МОЖЛИВІСТЬ СКЛИКАТИ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ НАДАНИ МЕШКАНЦЯМ ТРОСТЯНЦЯ, СТАРИХ ПРИЛУК, ЯКУШИНЦІВ, ОРАТОВА.

РЯД НПА МІСТИТЬ ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО КОЛА ОСІБ, ЩО МОЖУТЬ ГОЛОВУВАТИ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ.

Право на головування у загальних зборах у ряді громад надано виключно представникам влади. Ця норма є недемократичною, оскільки загальні збори є інструментом залучення мешканців до процесу прийняття управлінських рішень. Представники органів місцевого самоврядування, зокрема, депутати, реалізують своє право на участі на сесіях місцевої ради.

У РЯДІ ГРОМАД ПРАВОМОЧНІСТЬ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ВИЗНАЧЕНА У НПА.

Такі процедури прописали Стара Прилука, Оратів, Тростянець, Якушинці, Біла Церква, Буча. Вони встановили норму, за якою правомочними вважаються загальні збори за участі 50+1% мешканців громади. Ці вимоги цілком відповідають рекомендаціям Методики щодо розробки Статутів Мінрегіону. Проте, така норма може стати бар'єром для участі, якщо у НПА не передбачена можливість скликати конференції мешканців. Наприклад, у Якушинецькій громаді (Вінницької області) загальна чисельність населення складає 9857 осіб. Для правомочності загальних зборів ініціаторам необхідно зібрати до 5 тисяч осіб, що є фізично неможливо.

У БІЛЬШОСТІ ПРОАНАЛІЗОВАНИХ НПА НЕ МІСТИТЬСЯ НОРМА ЩОДО ПРАВОМОЧНОСТІ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ.

Відсутність визначення у НПА правомочності ЗЗ несе в собі ризик того, що місцева рада може визнати їх рішення нелегітимним та відмовити у його розгляді.

ПРОЦЕДУРА ВРАХУВАННЯ РІШЕНЬ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ВІДСУТНЯ В БІЛЬШОСТІ НПА.

Частина Статутів та Положень містить норму щодо виключного рекомендаційного характеру рішень загальних зборів. Така норма певною мірою порушує Закон України «Про місцеве самоврядування», в якому передбачено врахування прийнятого рішення у роботі місцевої ради.

ВРАХУВАННЯ РІШЕНЬ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ

ОБЛАСТІ: ■ ВІННИЦЬКА ■ ДОНЕЦЬКА ■ ВОЛИНСЬКА ■ КИЇВСЬКА

РІШЕННЯ МАЄ РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР

Гнівань

Іллінівка

Рожище

Гостомель

РІШЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВЕ ДЛЯ ВИКОНАННЯ СТАРОСТОЮ, ОСН. РІШЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ З ПИТАНЬ, ЩО ВІДНЕСЕНІ ДО ПОВНОВАЖЕНЬ ОМС МАЮТЬ РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР

Оратів

Стара Прилука

Тростянець

Якушинці

ДО ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ МОЖУТЬ ВХОДИТИ МЕШКАНЦІ, ЩО МАЮТЬ ВИБОРЧІ ПРАВА ТА ПРОЖИВАЮТЬ НА ВІДПОВІДНІЙ ТЕРИТОРІЇ.

Ця норма містить ознаки дискримінаційності, оскільки ВПО, трудові мігранти, іноземці не мають права голосувати на місцевих виборах.

ВИМОГИ ДО ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ МЕШКАНЦІВ

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

НЕ МЕНШЕ ЯК 1/3 ВІД ЗАГАЛЬНОЇ КІЛЬКОСТІ ЖИТЕЛІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРАВО ГОЛОСУ

Гнівань

Дружківка
Бахмут

Гостомель

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СКЛИКАЮТЬСЯ ІНІЦІАТИВНОЮ ГРУПОЮ, ЯКА МАЄ ВИБОРЧІ ПРАВА І ПРОЖИВАЄ НА ВІДПОВІДНІЙ ТЕРИТОРІЇ

Дружківка

Буча

ВРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

АНАЛІЗ СТАТУТІВ ТА ПОЛОЖЕНЬ ПРО ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НА ПРЕДМЕТ НАЯВНОСТІ В НИХ НОРМ, ЯКІ ВРАХОВУЮТЬ ПРАВА ТА ПОТРЕБИ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН ВІЯВИВ, ЩО МІСЦЕВІ РАДИ НЕ ПРИДІЛЯЮТЬ ДОСТАТНЬОЇ УВАГИ ЦЬОМУ ПИТАННЮ.

У НПА не закріплюються права ВПО на участь у загальних зборах, що позбавляє їх можливості повноцінно інтегруватись у життя приймаючої громади.

При розробці НПА не враховувався гендерний підхід до організації та проведення загальних зборів. Зокрема, не передбачений механізм дотримання гендерної рівності при обранні президії загальних зборів (головуючого, лічильної комісії, секретаря).

Не передбачені норми з урахуванням інтересів осіб з інвалідністю. Жоден НПА не містить вимоги щодо проведення загальних зборів у приміщенні з безбар'єрним доступом.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

ПРОВЕДЕНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЯВИЛО, ЩО ПОВНУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НА САЙТАХ МІСЦЕВИХ РАД ГРОМАД РОЗМІСТИЛИ МІСЦЕВІ РАДИ ГРОМАД: БАХМУТ, СЛОВ'ЯНСЬК ТА БІЛА ЦЕРКВА.

Зокрема, на сайтах міститься інформація щодо: можливості використання механізму; оголошення про скликання загальних зборів, повідомлення про рішення загальних зборів та результати їх розгляду.

На офіційних сайтах Тростянця, Гнівані та Гостомеля наявна інформація щодо скликання загальних зборів (оголошення). Повідомлення щодо можливості використання механізму загальних зборів міститься на сайтах рад Якушинців та Рожища.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

• Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:

закріпити у Статуті територіальної громади чи у окремому положенні, що є додатком до Статуту порядок проведення загальних зборів, де визначити учасників загальних зборів; суб'єктів скликання загальних зборів; вимоги до ініціативної групи; процедуру скликання загальних зборів; процедуру проведення загальних зборів; правомочність загальних зборів; процедуру врахування рішення загальних зборів місцевою радою. У розробці НПА доцільно використовувати Методичні рекомендації Мінрегіону¹ щодо розробки Статуту територіальної громади.

• Щодо зняття бар'єрів для участі:

дозволити участь у загальних зборах ВПО, іноземцям через надання цього права не лише членам територіальної громади. Доцільним є заміна терміну "члени територіальної громади" на "жителі", що на законних підставах проживають на території громади"; врахувати потреби вразливих категорій громадян у НПА, зокрема, в частинах: закріплення права ВПО на участь у загальних зборах; передбачити механізм дотримання гендерної рівності при обранні президії загальних зборів (головуючого, лічильної комісії, секретаря); встановити вимогу щодо проведення загальних зборів у приміщенні з безбар'єрним доступом;

включити до кола суб'єктів, що можуть скликати загальні збори, жителів громади; надати можливість молодим жителям громади (неповнолітнім громадянам) брати участь у загальних зборах з правом дорадчого голосу;

знижити вимоги до кількісного складу ініціативної групи жителів. Оптимальний склад ініціативної групи - 10 осіб. Доцільно включити інститути громадянського суспільства до кола ініціаторів загальних зборів;

надати можливість обирати головуючого учасникам загальних зборів. Передбачити чітку процедуру обрання;

встановити вимоги до строків повідомлення місцевої ради про скликання загальних зборів, які б не перевищували 10 робочих днів;

внести до НПА норму щодо правомочності загальних зборів, процедури розгляду їх рішення та врахування місцевою радою.

• Щодо інформування населення про інструмент:

на офіційному веб-сайті ради розмістити інформацію щодо можливості використання механізму. Здійснювати оприлюднення інформації про скликання загальних зборів (оголошення), рішення загальних зборів, повідомлення щодо розгляду рішень загальних зборів.

1. <https://decentralization.gov.ua/news/10653?fbclid=IwAR34CantwMCOYSwnflkDvd8eHLzebLzNqsSki-XrSjGtyZM26v1VGErBg>

ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Органи самоорганізації населення (ОСН) - елемент системи місцевого самоврядування та одна з форм участі жителів територіальної громади у вирішенні окремих питань місцевого значення. Правовий статус, порядок організації та діяльності ОСН за місцем проживання визначаються законом "Про органи самоорганізації населення".

ОСН може створюватись з ініціативи жителів на рівні будинку, вулиці, кварталу, населеного пункту (якщо до складу громади входить декілька населених пунктів).

ОСН допомагає місцевій раді у реалізації повноважень та надає допомогу в розвитку території міст, селищ та сіл. Для виконання окремих завдань місцевого самоврядування, ОСН може отримати від місцевої ради делеговані повноваження. Вони легалізуються двома шляхами, через: створення юридичної особи із державною реєстрацією відповідно до вимог чинного законодавства, або шляхом повідомлення місцевої ради про заснування.

Місцеві ради можуть ухвалювати "Положення про органи самоорганізації населення". У документі визначаються: загальні принципи самоорганізації населення в селі, селищі, місті; процедури створення та діяльності ОСН; повноваження, права та гарантії діяльності ОСН. Розробка таких документів сприяє розвитку самоорганізації населення в громаді та надає ОСНам більш чіткі "правила гри". Місцеві ради можуть уточнювати окремі норми Закону у власних Положеннях, конкретизувати окремі аспекти їх діяльності з урахуванням місцевої специфіки.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСН У ГРОМАДАХ

Із 30-ти досліджуваних громад у 9-х відсутнє правове регулювання та окремий документ, який би визначав порядок діяльності органів самоорганізації населення. Статути ще 8-ми громад містять згадку про ОСН та окреслюють їх діяльність у загальних рисах. У трьох випадках Статут посилається на окреме Положення, проте, документ не був наданий місцевою радою. Ще три місцеві ради згадують про право мешканців на створення ОСН у Регламенті місцевої ради, проте, за такого регулювання процедури прописані не комплексно.

МІСЦЕВІ РАДИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ РОЖИЩЕ, ЛЮБЕШІВ, БАХМУТ РОЗВИВАЮТЬ САМООРГАНІЗАЦІЮ ЖИТЕЛІВ У ГРОМАДІ ЗА ДОПОМОГОЮ ЛОКАЛЬНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ З РОЗВИТКУ ОСН.

У цільових програмах громади вони передбачили організаційні та фінансові стимули для активізації самоорганізації жителів та їх залучення до вирішення завдань місцевого розвитку.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ ОСН

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА
■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ВІДСУТНЄ	ПРОПИСАНО У ЗАГАЛЬНИХ РИСАХ У СТАТУТІ ГРОМАДИ	СТАТУТ ПОСИЛАЄТЬСЯ НА ОКРЕМЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ, ПРОТЕ ДОКУМЕНТ НЕ НАДАНИЙ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ	ПРОЦЕДУРА ПОВНОЮ МІРОЮ ПРОПИСАНА У СТАТУТІ АБО В ОКРЕМОМУ ПОЛОЖЕННІ	РЕГЛАМЕНТ МІСЦЕВОЇ РАДИ ПЕРЕДБАЧАЄ МОЖЛИВІСТЬ УТВОРЕННЯ ОСН, АЛЕ ІНСТРУМЕНТ НЕ ВРЕГУЛЮВАНИЙ В ДОСТАТНІЙ МІРІ
Вишгород Ірпінь	Тростянець Якушинці	Оратів Стара Прилука	Гнівань	Гребінка Пирятин
Берегове Іршава	Вільхівці Перечин Тячів	Іллінівка	Рожище	Любешів
Заболоття Стара Вишівка Турійськ	Гостомель		Бахмут Костянтинівка Слов'янськ	
Глобино Шишаки	Дружківка Решетилівка		Біла Церква Буча	

ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОСН ПОВНОЮ МІРОЮ ПРОПИСАНІ В СТАТУТІ, АБО В ОКРЕМОМУ ПОЛОЖЕННІ 7-МИ ГРОМАД: ГНІВАНЬ, РОЖИЩЕ, БАХМУТ, КОСТЯНТИНІВКА, СЛОВ'ЯНСЬК, БІЛА ЦЕРКВА, БУЧА.

У НПА ЦИХ ГРОМАД МІСТЯТЬСЯ НОРМИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ:

- учасників загальних зборів/ конференцій щодо процедури ініціювання та створення/обрання керівного складу ОСН;
- суб'єктів, які мають право на ініціювання/створення та обрання до керівного складу ОСН;
- вимоги до процедури надання дозволу на створення ОСН;
- повноваження ОСН.

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ ОСН

ВПО, ІНОЗЕМЦІ ОБМЕЖЕНІ У ПРАВІ НА УЧАСТЬ В ОСН ЧЕРЕЗ НАДАННЯ ЦІЄЇ МОЖЛИВОСТІ ВИКЛЮЧНО ЧЛЕНАМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.

Норма, за якою правом на участь у ОСН наділені виключно члени територіальної громади міститься у НПА 8-ми громад.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

**ПРАВОМ НА УЧАСТЬ У ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ/ КОНФЕРЕНЦІЯХ
ЩОДО ПРОЦЕДУРИ ІНІЦІУВАННЯ ТА СТВОРЕННЯ/ОБРАННЯ
КЕРІВНОГО СКЛАДУ ОСН НАДІЛЕНІ ЛИШЕ ЧЛЕНИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ**

Якушинці
Оратів

Костянтинівка
Слов'янськ

Вільхівці
Перечин

Біла Церква
Буча

**У НПА НЕ ПЕРЕДБАЧЕНА МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ ОСН СКЛИКАТИ КОНФЕРЕНЦІЇ
(ПРЕДСТАВНИЦТВО НАСЕЛЕННЯ ЧЕРЕЗ ДЕЛЕГАТИВ) ДЛЯ СТВОРЕННЯ АБО
ОБРАННЯ КЕРІВНОГО СКЛАДУ ОСН.**

Відсутність норми у НПА, що регулює проведення конференції, може призвести до неможливості проведення виборів керівництва ОСН. Для того, щоб результати виборів були правомочними, на загальних зборах з обрання керівництва мають бути присутні 50+1% жителів відповідної території. У якості прикладу: якщо чисельність жителів, що проживають на території діяльності ОСН складає 5000 осіб, на загальних зборах мають бути присутніми 2501 осіб. Реалістичність дотримання такої вимоги є сумнівною, оскільки фізично дуже складно зібрати таку кількість громадян на одній площі.

ОБЛАСТІ: ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

**У НПА НЕ ПЕРЕДБАЧЕНА МОЖЛИВІСТЬ СКЛИКАТИ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ СТВОРЕННЯ АБО ОБРАННЯ КЕРІВНОГО СКЛАДУ ОСН**

Вільхівці
Перечин

Гостомель

Якушинці

БРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

АНАЛІЗ СТАТУТІВ ТА ПОЛОЖЕНЬ ПРО ОСН НА ПРЕДМЕТ НАЯВНОСТІ В НИХ НОРМ, ЯКІ ВРАХОВУЮТЬ ПРАВА ТА ПОТРЕБИ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН ВІЯВИВ, ЩО ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НЕ ПРИДІЛЯЮТЬ ДОСТАТНЬОЇ УВАГИ ЦЬОМУ ПИТАННЮ.

Жоден НПА не містить норми щодо дотримання гендерного балансу при формуванні персонального /керівного складу ОСН.

Жоден НПА не вніс до кола ініціаторів та учасників ОСН /конференцій ВПО.

Жоден НПА не встановив норму, яка передбачає проведення загальних зборів ОСН у приміщенні з безбар'єрним доступом.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

ПРОВЕДЕНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЯВИЛО, ЩО НА САЙТАХ МІСЦЕВИХ РАД ГРОМАД БАХМУТ ТА СЛОВ'ЯНСЬК РОЗМІЩЕНА ПОВНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПОРЯДОК РОБОТИ ОСН, ЗА ДОПОМОГОЮ САЙТУ ВОНИ ІНФОРМУЮТЬ ГРОМАДУ ПРО:

- можливості використання механізму;
- проведення загальних зборів/конференцій по ініціюванню, створенню або вибори до персонального складу ОСН (оголошення);
- дані щодо адреси, контактів, графіку роботи чи інших контактних даних ОСН, до яких можуть звернутись жителі громади для звернення, вирішення чи ініціювання розв'язання нагальних питань;
- звіти щодо проведеної ОСН роботи.

МІСЦЕВІ РАДИ БІЛОЇ ЦЕРКВИ ТА БУЧІ РОЗМІСТИЛИ НА САЙТАХ ЛИШЕ ЗАГАЛЬНУ ІНФОРМАЦІЮ ПРО ІНСТРУМЕНТ.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

• *Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:*

закріпити у Статуті територіальної громади чи Положенні порядок діяльності ОСН, де визначити: учасників загальних зборів/конференцій; процедури ініціювання та створення/обрання керівного складу ОСН; суб'єктів, які мають право на ініціювання/створення та обрання до керівного складу ОСН; вимоги до процедури надання дозволу на створення ОСН; повноваження ОСН. У розробці НПА доцільно використовувати Методичні рекомендації Мінрегіону¹ щодо розробки Статуту територіальної громади, а також, методичні рекомендації² ВГО "Асоціація сприяння самоорганізації населення".

• *Щодо зняття бар'єрів для участі:*

дозволити участь у ОСН ВПО, іноземцям через надання цього права не лише членам територіальної громади. Доцільним є заміна терміну "члени територіальної громади" на "жителі", що на законних підставах проживають на території громади";

передбачити у НПА можливість для ОСН скликати конференції (представництво населення через делегатів) для створення або обрання керівного складу ОСН;

врахувати потреби вразливих категорій громадян у НПА, зокрема, в частинах: дотримання гендерного балансу при формуванні персонального/керівного складу ОСН; внесення до кола учасників ВПО; врахування інтересів осіб з інвалідністю щодо організації безбар'єрного доступу до участі у загальних зборах ОСН.

• *Щодо інформування населення про інструмент:*

оприлюднити на сайті інформацію щодо можливості створення ОСН, інформацію щодо проведення загальних зборів/конференцій по ініціюванню, створенню або проведенню виборів до персонального складу ОСН (оголошення), інформації щодо адреси, контактів, графіку роботи чи інших контактних даних ОСН, до яких можуть звернутись жителі громади для звернення, вирішення нагальних питань, інформації щодо результатів діяльності та звітів щодо проведеної роботи ОСН.

1. <https://decentralization.gov.ua/news/10653?fbclid=IwAR34CantwIMCOYSwNflkDvd8eHLzebLzNqsSkl-XrSjGtyZM26v1VGErBg>
2. <http://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2012/02/stvorenyya-roboty-likvidaciya-osn-3-vyd.pdf>

ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН

Конституція України надає громадянам право вносити пропозиції до органів влади. Закон України "Про звернення громадян" регулює питання практичної реалізації цього права, він визначає форми звернень громадян, процедуру їх розгляду. Закон також зазначає, що порядок прийому громадян в органах місцевого самоврядування визначається їх керівниками. Відповідно, голова громади своїм розпорядженням визначає Порядок роботи зі зверненнями.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

Серед 30-ти досліджуваних громад 9-ть не передбачили у локальних НПА порядок роботи зі зверненнями громадян. Місцеві ради 14-ти громад внесли до Статутів норми в частині звернень громадян. Серед них, Статути громад Гнівань, Оратів, Тростянець, Вільхівці, Перечин відсилають до Закону України "Про звернення громадян". Інші громади визначили основні процедурні моменти подання та розгляду звернень у відповідності до Закону "Про звернення громадян".

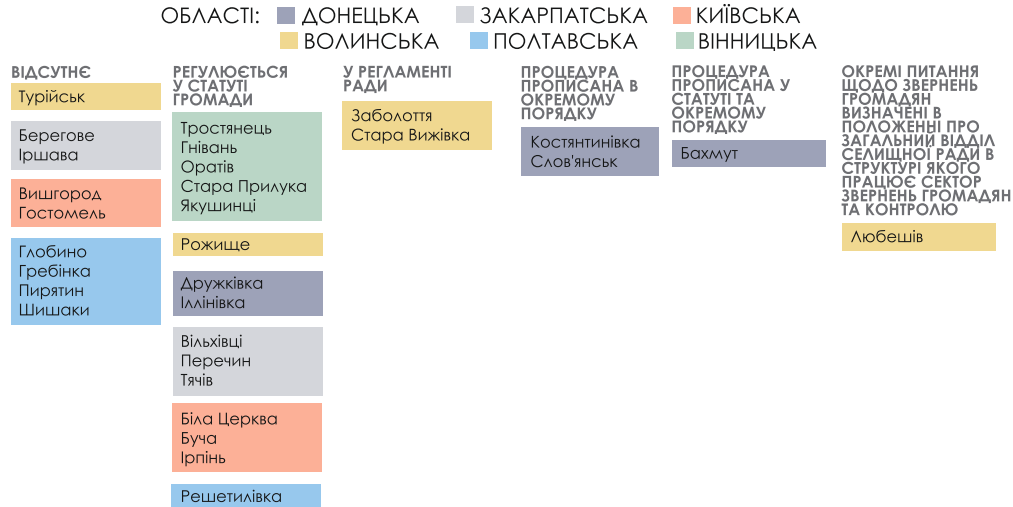
Заболоття та Стара Виживка окремі питання щодо звернень громадян визначили в Регламенті виконавчого комітету. В розділі "Порядок роботи з листами та організація особистого прийому громадян у виконкомі селищної ради" визначено посадову особу, яка здійснює прийом та реєстрацію звернень громадян та порядок їх розгляду. Але, при цьому, не зазначено, які види звернень існують та які строки їх розгляду.

Виконавчі комітети міських рад Костянтинівки та Слов'янську визначили процедурні аспекти подання та розгляду звернень громадян у окремих Порядках.

Любешівська селищна рада прописала в окремих частинах питання щодо звернень громадян у Положенні про загальний відділ селищної ради в структурі якого працює сектор звернень громадян та контролю.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН

АНАЛІЗ ЛОКАЛЬНИХ НПА НА ПРЕДМЕТ ВИЯВЛЕННЯ БАР'ЄРІВ ДЛЯ УЧАСТІ НЕ ВИЯВИВ СУТЄВИХ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВА ГРОМАДЯН НА ЗВЕРНЕННЯ.

Певною мірою це можна пояснити тим, що ради розробляли порядки у відповідності до Закону "Про звернення громадян". Вони або переносили окремі норми Закону до локальних НПА, або прямо посилаються на Закон.

ПЕРЕВАЖНА БІЛЬШІСТЬ МІСЦЕВИХ РАД, В ТОМУ ЧИСЛІ ТИХ, ЯКІ НЕ ВИЗНАЧИЛИ У ЛОКАЛЬНИХ НПА ПРОЦЕДУРНІ ПИТАННЯ ПОДАВАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН, ПЕРЕДБАЧИЛА НА ОФІЦІЙНИХ САЙТАХ МОЖЛИВОСТІ ЗВЕРНЕННЯ ТА ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ.

Функція зворотного зв'язку вмонтована в розділ "Контакти" на офіційних сайтах громад Тростянець, Любешів, Рожище, Стара Виживка, Турійськ, Заболоття, Любешів, Шишаки, Гнівань, Оратів, Стара Прилука, Якушинці, Тячів, Іршава, Вільхівці. **Можливість подання електронних звернень** передбачена на офіційних сайтах: Берегова, Бучі, Вишгороду, Гостомеля, Ірпеня, Пирятину, Бахмуту, Костянтинівки, Слов'янська, Білої Церкви, Любешіва, Гнівані, Дружківки, Заболоття, Рожище, Старої Виживки, Турійська.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

НА ОФІЦІЙНИХ САЙТАХ
БАХМУТУ, КОСТЯНТИНІВКИ,
СЛОВ'ЯНСЬКУ, БІЛОЇ ЦЕРКВИ,
БУЧИ, ІРПЕНЯ, ЛЮБЕШІВА,
БЕРЕГОВА МІСТИТЬСЯ ПОВНА
ІНФОРМАЦІЯ ПРО
МОЖЛИВОСТІ ПОДАННЯ
ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН НА
РОЗГЛЯД МІСЦЕВОЇ РАДИ.
ЗОКРЕМА, НА САЙТІ РАДИ
ПЕРЕДБАЧЕНІ:

- окремий розділ з можливістю подання електронного звернення;
- інформація щодо можливості використання інструменту звернень;
- графік роботи відділу щодо прийому громадян та звернень.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

- *Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:*

визначити порядок подання та розгляду звернень громадян до місцевої ради розпорядженням голови громади або виконавчого комітету.

- *Щодо інформування населення про можливість участі:*

по можливості, передбачити на офіційному сайті: окремий розділ "Звернення громадян", де розміщуватиметься інформація щодо графіку прийому громадян, форми звернень, процедури подання та розгляду звернень, звіти щодо опрацювання звернень громадян, форма для подання електронного звернення.

ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ

Електронна петиція - колективне звернення в електронній формі у вигляді тексту скарги (протесту) та/або пропозиції, на яку адресат (суб'єкт владних повноважень) публічно оголошує про свою позицію щодо згоди чи незгоди по суті петиції, інформує про аргументи у разі незгоди та організовує спільну з авторами та їх прихильниками роботу з розроблення та втілення плану реалізації петиції у разі згоди. Таке визначення електронної петиції міститься у Концепції розвитку електронної демократії в Україні.

Порядок подання та розгляду електронних петицій визначається Законом "Про звернення громадян". Закон містить вимоги до їх змісту та структури, регламентує етапи подання та розгляду петиції: її ініціювання, перевірку, оприлюднення, збір підписів на її підтримку, розгляд радою, повідомлення про результати розгляду.

Закон наділяє ОМС правом самостійно визначати вимоги до кількості підписів громадян на підтримку електронної петиції та строки збору підписів у Статуті територіальної громади. Можливість врегулювання цього питання у інших локальних НПА законом не передбачена. Стаття 23 Закону також передбачає, що "Порядок розгляду електронної петиції, адресованої Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, органу місцевого самоврядування, визначається відповідно Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, місцевою радою". Таким чином, ОМС можуть самостійно визначати процедурні аспекти розгляду поданих мешканцям е-петицій у власних Положеннях та Порядках.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ У ГРОМАДАХ

Із 30-ти досліджуваних громад 11-ть не прописали процедури електронних петицій. Ще 2 громади просто вказали у Статутах, що жителі можуть звертатись до місцевої ради через електронні петиції, жодним чином не врегулювавши при цьому саму процедуру. У випадках відсутності регулювання електронних петицій у Статутах, інструмент електронних петицій у громаді може працювати за визначеною Законом процедурою. Тростянецька селищна рада Вінницької області у Статуті прямо посилається на норми Закону "Про звернення громадян".

Оскільки електронні петиції покликані формувати порядок денний місцевої ради, деякі з них вважали за доцільне прописувати у власному Регламенті можливість вносити питання на розгляд ради через петиції. У ньому зазначено, що такі петиції повинні набрати «необхідну кількість голосів протягом строку, встановленим для їх розгляду», а де визначаються ці строки не вказано.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА
■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ВІДСУТНЄ

Гнівань

Дружківка
Костянтинівка

Берегове
Вільхівці
Іршава

Стара Вижівка
Турійськ

Гребінка
Шишаки

ПРОЦЕДУРА ПРОПИСАНА У СТАТУТІ У ПОВНІЙ МІРІ

Глобино

ПРОПИСНО У ЗАГАЛЬНИХ РИСАХ АБО ОДНИМ РЕЧЕННЯМ У СТАТУТІ ГРОМАДИ

Перечин

Решетилівка

Гостомель

Іллінівка

РЕГУЛЮЄТЬСЯ ПОВНОЮ МІРОЮ В ПОЛОЖЕННІ, ЯКЕ Є ЧАСТИНОЮ СТАТУТУ

Біла Церква
Буча

ПРОЦЕДУРА ПОВНОЮ МІРОЮ ПРОПИСАНА В ОКРЕМОМУ ПОЛОЖЕННІ/ПОРЯДКУ

Слов'янськ
Бахмут

Вишгород
Ірпінь

Пирятин

Рожище

СТАТУТ ПОСИЛАЄТЬСЯ НА ОКРЕМЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ, ПРОТЕ ДОКУМЕНТ НЕ НАДАНИЙ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ

Оратів
Стара Прилука
Якушинці

РЕГЛАМЕНТ МІСЦЕВОЇ РАДИ НАДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВНЕСТИ ПИТАННЯ НА РОЗГЛЯД РАДИ ЧЕРЕЗ ПЕТИЦІЇ

Заболоття
Любешів

МІСЦЕВА РАДА НЕ НАДАЛА НПА, ВТІМ, В ГРОМАДІ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ПЕТИЦІЙНИЙ СЕРВІС

Тячів

СТАТУТ ВІДСИЛАЄ ДЛЯ РОЗ'ЯСНЕННЯ НОРМ ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ЗАКО У УКРАЇНИ "ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН"

Тростянець

МІСЦЕВІ РАДИ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ ГЛОБИНО, СЛОВ'ЯНСЬК, ВИШГОРОД, ІРПІНЬ, ПИРЯТИН, РОЖИЩЕ, БАХМУТ, БІЛА ЦЕРКВА, БУЧА НАЛЕЖНИМ ЧИНОМ ПРОПИСАЛИ У СТАТУТІ АБО ПОЛОЖЕННІ ЕЛЕКТРОННІ ПЕТИЦІЇ.

Інструмент вважався таким, що унормований належним чином у Статуті, якщо у ньому прописані:

- порядок ініціювання та розгляду електронної петиції;
- суб'єкти ініціювання та підпису електронної петиції;
- процедура оприлюднення електронної петиції, її розгляд та надання відповіді.

Доцільно також звернути увагу на те, що ряд громад, які підключені до петиційних сервісів, не прописали процедури у місцевих НПА. Це можна пояснити тим, що місцеві ради вважають достатнім регулювання інструменту на рівні Закону. Регіональними експертами були виявлені три такі громади: Гнівань, Заболоття, Тячів.

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ

ЗАГАЛОМ, ТІ ГРОМАДИ, ЯКІ У ПОВНІЙ МІРІ ПРОПИСАЛИ ІНСТРУМЕНТ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ, ВИЗНАЧИЛИ У НПА І ПОРЯДОК ЇХ РОЗГЛЯДУ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ, І ПОРЯДОК ВІДПОВІДІ НА НИХ.

ВПО, ІНОЗЕМЦІ ОБМЕЖЕНІ У МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТОВУВАТИ ІНСТРУМЕНТ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ ЧЕРЕЗ НАДАННЯ ЦЬОГО ПРАВА ВИКЛЮЧНО ЧЛЕНАМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.

Ця норма є не лише дискримінаційною, але й незаконною, оскільки вона суперечить Закону “Про звернення громадян”, який наділяє правом ініціювати та підписувати електронні петиції усіх громадян, незалежно від місця реєстрації й навіть, наявності громадянства України. Стаття 1 Закону зазначає: “особи, які не є громадянами України і законно знаходяться на її території, мають таке ж право на подання звернення, як і громадяни України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами”.

УНОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ІНІЦІЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПЕТИЦІЙ

РЕГУЛЮЄТЬСЯ
У СТАТУТІ
ГРОМАДИ

Полтавська
область

Пирятин
Решетилівка

НЕ ВИЗНАЧЕНІ ТЕРМІНИ, ПРОТЯГОМ ЯКИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ НА САЙТІ ГРОМАДИ/ПЕТИЦІЙНОМУ СЕРВІСІ: ПОДАНОЇ ПЕТИЦІЇ ТА ВІДПОВІДІ НА ПЕТИЦІЮ.

Ті громади, які в загальних рисах прописали механізм електронних петицій у власних НПА не внесли до порядку важливі норми, які регламентують порядок оприлюднення поданої на сайт петиції та надання відповіді за результатами її розгляду. Чому відсутність цих норм створює бар'єри? Перед тим, як петиція розміщується на сайті або петиційному сервісі для голосування, вона проходить попередню модерацію та перевіряється на відповідність законодавству. Після перевірки, модератор розміщує її для голосування. У разі, якщо не унормований строк розміщення самої петиції та відповіді на неї, є ризик того, що модератор буде зволікати з її розміщенням і жителі будуть позбавлені можливості отримати оперативну відповідь на своє звернення.

ЗАВИЩЕНИЙ ПОРІГ КІЛЬКОСТІ ПІДПИСІВ НА ПІДТРИМКУ ПЕТИЦІЇ У РЯДІ ГРОМАД.

Окремі громади скористались наданою Законом можливістю встановлювати процедуру ініціювання та розгляду електронних петицій та прописали власне бачення підписного порогу. Проте, часто цей поріг завищений. І петиції, що подаються, не набирають необхідної кількості голосів. Це може призвести до розчарування активних жителів у інструменті, оскільки він не надає можливості реально впливати на рішення місцевої ради. Наприклад, на сайті Тячівської міської ради відображено 3 е-петиції, жодна з яких не пододала поріг у 200 підписів. Непідтримка електронних петицій може пояснюватись неактуальністю для жителів громади питань, що у них порушується. Однак, непопулярність петиційного сервісу можна також пояснити завищеним підписним порогом. У Тячівській ОТГ проживає 19 тисяч 554 особи, перехідні положення Закону "Про звернення громадян" встановлюють норму "не менше ніж 100 підписів" для категорії громад із населенням "від 5 тисяч до 50 тисяч жителів". Проте, на петиційному сервісі зазначений поріг у 200 підписів, хоча аналіз Статуту не виявив норми, яка регламентує це питання. Тому, Тячівській міській раді доцільно розглянути можливість зниження підписного порогу, що може сприяти активізації використання цього інструменту участі.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВОЛИНСЬКА

ПІДПИСНИЙ ПОРІГ ВИЩИЙ ЗА ВСТАНОВЛЕНИЙ ЗАКОНОМ "ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН"

Заболоття

Бахмут

Тячів

Гостомель

ПОЗИТИВНОЮ ТАКОЖ Є НОРМА, ЗА ЯКОЮ ІНІЦІАТОРИ ПЕТИЦІЙ МАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ БУТИ ПРИСУТНІМ НА ЗАСІДАННЯХ КОМІСІЇ ПРИ ВИКОНКОМІ РАДИ, ЯКА РОЗГЛЯДАЄ ЕЛЕКТРОННУ ПЕТИЦІЮ ТА ЗАХИСТИТИ СВОЮ ІДЕЮ. ТАКІ МОЖЛИВІСТЬ НАДАНІ МЕШКАНЦЯМ МІСТ БАХМУТ ТА ІРПІНЬ.

НПА ПЕРЕВАЖНОЇ БІЛЬШОСТІ ГРОМАД НЕ МІСТЯТЬ ТАКОГО ОБМЕЖЕННЯ, ЩО МОЖЕ СВІДЧИТИ ПРО ТЕ, ЩО МІСЦЕВІ РАДИ РОЗРОБЛЯЛИ ДОКУМЕНТИ З УРАХУВАННЯМ НОРМ ЗАКОНУ.

БРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

У ЯКОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Електронні петиції є одним із найбільш доступних та простих інструментів участі громадян у місцевому самоврядуванні. Проте, і його використання може бути недоступним для окремих категорій громадян, зокрема, осіб похилого віку. Надати допомогу цим громадянам у використанні петиційного сервісу може Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП).

ЦНАП володіє значним ресурсом та можливостями для розвитку інструменту електронних петицій у громаді. ЦНАП може роздруковувати та розміщувати тексти електронних петицій на інформаційних стендах в інформаційній зоні ЦНАП, де відвідувачі можуть з ними ознайомитись. Це сприятиме популяризації інструменту.

Якщо у ЦНАП є вільний комп'ютер для жителів, ним можуть скористатись громадяни для підтримки або подання петиції. Це є важливим для тих категорій громадян, що не мають доступу до інтернету або необхідних навичок (особи похилого віку). Адміністратор ЦНАП може надати такому мешканцю допомогу.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

ПРОВЕДЕНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
ВИЯВИЛО, ЩО НА САЙТАХ
МІСЦЕВИХ РАД ГРОМАД
ЯКУШИНЦІ, БАХМУТ, ІЛЛІНІВКА,
КОСТЯНТИНІВКА, БІЛА ЦЕРКВА,
БУЧА, ВИШГОРОД, ГОСТОМЕЛЬ,
ІРПІНЬ, ПИРЯТИН РОЗМІЩЕНА
ПОВНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО
ІНСТРУМЕНТ ЕЛЕКТРОННИХ
ПЕТИЦІЙ.

Зокрема, на сайтах рад міститься інформація щодо:

- можливості використання механізму;
- умов для ініціювання та подачі електронної петиції;
- рішень за результатами розгляду електронної петиції.

Запровадження петиційного сервісу в громаді не завжди автоматично призводить до його активного використання мешканцям. Часто місцевій раді необхідно провести інформаційну кампанію для популяризації петицій, роз'яснювати мешканцям громади процедури ініціювання, подачі та розгляду електронних петицій.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Щодо нормативного регулювання інструменту в разі його відсутності:

закріпити у Статуті територіальної громади чи у окремому нормативно-правовому акті порядок подачі та розгляду електронних петицій в громаді, де визначити умови для ініціювання петиції та розгляду електронної петиції; суб'єктів ініціювання та підпису електронної петиції; процедуру оприлюднення електронної петиції та надання відповіді.

Щодо зняття бар'єрів для участі:

виключити норму щодо можливості подавати електронні петиції на розгляд місцевої ради лише членами територіальної громади;

встановити терміни оприлюднення на сайті громади/петиційному сервісі поданої петиції та відповіді на неї;

у разі наявності на території громади ЦНАП, розглянути можливість щодо популяризації інструменту електронних петицій з його допомогою.

Щодо інформування населення про інструмент:

на офіційному веб-сайті громади розмістити інформацію щодо: можливості використання механізму електронних петицій, умов для ініціювання та подачі електронної петиції, рішень за результатами розгляду електронних петицій.

У ЯКОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У разі, якщо громада не має можливості виділити бюджетні кошти на розробку власного петиційного сервісу, вона може приєднатись до безкоштовних платформ.

З 19.12.2018 року в Україні працює Веб-платформа «Єдина платформа місцевої електронної демократії» - <https://e-dem.tools/>. На ній розміщені найбільш популярні сервіси, якими користуються громади.

Авторизувашись один раз на цій платформі, місцевій раді більше не потрібно буде вводити свої дані, щоб користуватися іншими сервісами, зокрема, платформами «Відкрите місто» та голосування за бюджет участі, єдиною системою місцевих е-петицій.

ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ

Закон “Про місцеве самоврядування” таким чином унормує інструмент – “територіальна громада має право проводити громадські слухання - зустрітися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування”. За законом, місцева рада зобов'язана розглянути пропозиції, які вносяться мешканцями за результатами громадських слухань.

Громадські слухання проводяться у разі потреби, але не рідше одного разу на рік. Законодавством визначений перелік рішень, прийняття яких потребує обов'язкового проведення громадських слухань. Вони наведені у Методичних рекомендаціях Мінрегіону щодо розроблення Статуту територіальної громади:

- затвердження, внесення змін або доповнень до Статуту територіальної громади;
- затвердження рішення про місцевий бюджет на відповідний рік;
- планування розвитку територіальної громади;
- встановлення ставок місцевих податків та зборів, тарифів на житлово-комунальні послуги, які затверджуються ОМС;
- діяльність, яка справляє або може справити негативний вплив на стан довкілля, епідеміологічне благополуччя населення територіальної громади;
- визначення переліку об'єктів, які не можуть бути вилучені та відчужені з комунальної власності територіальної громади;
- інші випадки, визначені законодавством України або рішеннями ОМС.

Громадські слухання можуть проводитись з ініціативи голови; місцевої ради; старости; ОСН; жителів громади (шляхом створення ініціативної групи). Порядок організації громадських слухань у громаді визначається місцевою радою у Статуті громади.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ

Лише 8-м із 30-ти громад не передбачили у власних Статутах та Положеннях процедуру ініціювання та проведення громадських слухань. Ще 6-ть громад унормували інструмент у Статуті. Місцеві ради Дружківки, Перечина, Білої Церкви, Бучі, Ірпіня прописали громадські слухання у Положенні, яке є частиною Статуту.

Закон “Про місцеве самоврядування” покладає на місцеві ради обов'язок з визначення процедури організації громадських слухань у Статуті громади. Проте, 2 громади Донецької області – Бахмут та Іллінівка у загальних рисах визначили інструмент громадських слухань у Статутах водночас більш детально процедура прописана у окремому Положенні, яке не є частиною Статуту. ОМС 6-ти громад (Оратів, Заболоття, Костянтинівка, Глобино, Гребінки, Пирятин) прописали її лише у окремому Положенні. Місцеві ради Глобинської та Гребінківської об'єднаних громад Полтавської області у відповідь на запит надали Положення про громадські слухання у містах Глобино та Гребінка, тобто ці положення були розроблені ще до об'єднання громад і вони потребують доопрацювання у відповідності до нових реалій.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ

ЛИШЕ У СТАТУТІ МІСТА ВИШГОРОД ПРОПИСАНІ ВСІ ОСНОВНІ ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ ІНІЦІУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ, ДО ЯКИХ ВІДНОСЯТЬСЯ:

- періодичність проведення громадських слухань;
- перелік питань, що можуть бути винесені на розгляд громадських слухань;
- ініціювання громадських слухань;
- інформування про проведення громадських слухань;
- питання проведення громадських слухань;
- легітимність проведення громадських слухань;

- правові наслідки проведення громадських слухань.

Місцеві ради п'яти громад Рожище, Бахмут, Решетилівка, Перечин, Ірпінь також прописали у Статутах громад основні статті, що регламентують використання інструменту громадських слухань. Проте, перші три громади не визначили легітимність громадських слухань, Перечин та Ірпінь - періодичність з якою можуть скликатись слухання.

ВИШГОРОДСЬКА МІСЬКА РАДА ПЕРЕДБАЧИЛА ДЛЯ ЖИТЕЛІВ МОЖЛИВІСТЬ БРАТИ УЧАСТЬ, ЯК У ЗВЧАЙНИХ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАННЯХ, ТАК І В ЕЛЕКТРОННИХ.

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ

У БІЛЬШОСТІ НПА ВІДСУТНЯ НОРМА ЩОДО ОБОВ'ЯЗКОВОГО ІНФОРМУВАННЯ ЖИТЕЛІВ ГРОМАДИ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ.

Часто у громадах практикується підхід, за яким до участі у роботі громадських слухань місцева рада залучає обмежене коло громадян. Така практика використання громадських слухань знижує рівень соціальної довіри як до ОМС, так і до інструменту, що призводить до низької зацікавленості громадян до участі у місцевому самоврядуванні. Громадські слухання мають проводитись відкрито, тому доцільним є широке інформування населення про проведення громадських слухань. Місцевим радам доцільно прописати у статуті основні канали, через які жителі отримують інформацію про можливість долучитись до громадських слухань.

У МІСЦЕВОМУ НПА НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО ХОЧА Б ОДИН З ВИДІВ ІНФОРМУВАННЯ ЧЕРЕЗ:

- засоби масової інформації;
- електронні засоби масової інформації;
- офіційний веб-сайт ОМС;
- місцеве радіомовлення;
- шляхом письмових оголошень
- інші публічні оголошення
- адресна розсилка.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

Гнівань
Стара Прилука
Тростянець
Якушинці

Рожище

Бахмут
Дружківка
Іллінівка
Костянтинівка

Гостомель

Решетилівка

СТАТУТОМ НЕ ВИЗНАЧЕНА ПЕРІОДИЧНІСТЬ, З ЯКОЮ ПРОВОДЯТЬСЯ ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ.

Закон “Про місцеве самоврядування” встановлює частоту проведення громадських слухань (ГС) у громаді - не рідше одного разу на рік. Як правило, місцеві ради проводять такі слухання у кінці року, на яких голова звітує про виконання бюджету за попередній рік. Водночас, ГС є важливим механізмом узгодження проєктів рішень місцевої ради із різними групами населення. Тому, ОМС доцільно чітко визначити у Статуті періодичність, з якою в громаді на ГС обговорюються питання місцевого самоврядування. У Статутах громад також необхідно прописати перелік питань, обговорення яких вимагає обов'язкового проведення громадських слухань.

РЕШЕТИЛІВСЬКА МІСЬКА РАДА ВИЗНАЧИЛА У СТАТУТІ, ЩО НЕ РІДШЕ ОДНОГО РАЗУ НА РІК У МІСТІ ПРОВОДЯТЬСЯ ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ, НА ЯКИХ ЗВІТУЄ ОРГАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

НЕ ПРОПИСАНА ПЕРІОДИЧНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ

Гнівань Оратів Стара Прилука Тростянець Якушинці	Дружківка Костянтинівка	Перечин Тячів	Біла Церква Буча Гостомель Ірпінь	Решетилівка
--	----------------------------	------------------	--	-------------

У ПРОАНАЛІЗОВАНИХ ЛОКАЛЬНИХ НПА НЕ МІСТЯТЬСЯ ОБМЕЖЕННЯ СТОСОВНО ПРЕДМЕТА ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ.

На обговорення жителів у форматі громадських слухань можуть виноситись будь-які питання, що належать до відання місцевого самоврядування. Проте, окремі ради можуть визначати у Статуті лише певний перелік місцевих питань, які жителі можуть обговорювати на громадських слуханнях. Таке формулювання може бути розцінено як обмеження права жителів на участь у обговоренні рішень місцевої ради. На ГС можуть виноситись і окремі питання загальнодержавного значення. Вони визначаються Законами України та до їх переліку відносяться питання, які стосуються гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян на безпеку життєзабезпечення та захищене проживання в адміністративно-територіальних одиницях, реалізації прав громадян та їх об'єднань на участь у розгляд проєктів нормативно-правових актів і програм у сфері використання ядерної енергії, діяльності екологічно небезпечних підприємств з виробництва добрив, гірничодобувної, хімічної промисловості та інших галузей, а також проєктів будівництва нових, розширення, реконструкція та зняття з експлуатації діючих підприємств тощо.

У ОКРЕМИХ НПА УСКЛАДНЕНА ПРОЦЕДУРА ІНІЦІЮВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ.

Завищений підписний бар'єр, термін розгляду місцевою радою повідомлення про проведення громадських слухань, а також завищена вимога щодо широкого переліку документів та складу ініціативної групи не дозволяють мешканцям оперативно скликати громадські слухання для розгляду термінових питань. Наприклад, мешканцям Заболотівської ОТГ необхідно зібрати 150 підписів на підписних листах за 7 днів, для того, щоб скликати громадські слухання, мешканцям Бучі - не менше 500 підписів.

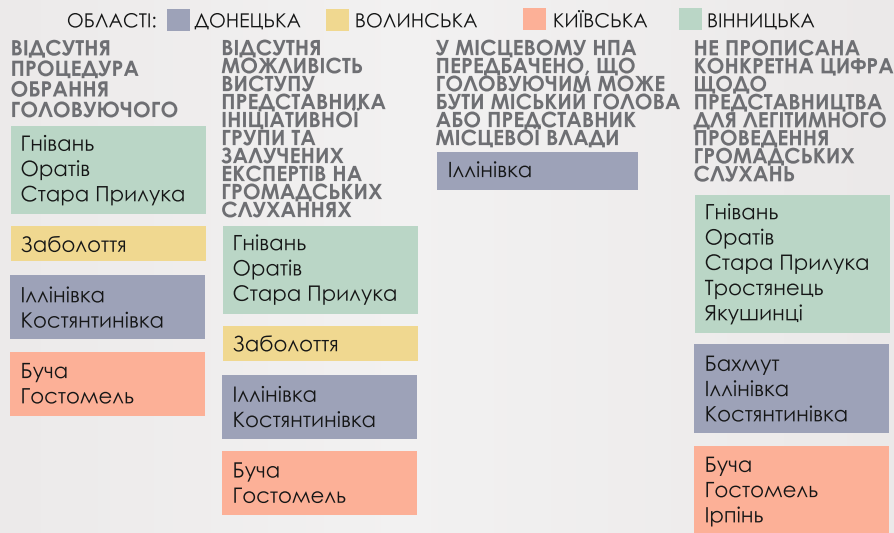
ОБЛАСТІ:		■ ВОЛИНЬСЬКА	■ КИЇВСЬКА	■ ПОЛТАВСЬКА	■ ВІННИЦЬКА
ЗАВИЩЕНИЙ ЧИСЛОВИЙ ПОРІГ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ З ІНІЦІАТИВИ ЖИТЕЛІВ	НАСТУПНІ ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ З ОДНОГО И ТОГО Ж ПИТАННЯ НА ТІЙ САМІЙ ТЕРИТОРІЇ ПРОВОДЯТЬСЯ НЕ РАНІШЕ, ЯК ЧЕРЕЗ ТРИ МІСЯЦІ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОПЕРЕДНІХ	ВСТАНОВЛЕНІ НАДМІРНІ ВИМОГИ ДО ПІДПИСНИХ ЛИСТІВ ТА ВИМОГА ПОДАВАННЯ ПЛАНУ ЗАХОДІВ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ	ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ НЕ МОЖУТЬ ПРОВОДИТИСЯ МЕНШ ЯК ЗА ДВА МІСЯЦІ ДО ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ		
Заболоття	Решетилівка	Заболоття	Решетилівка		
Буча					
ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ СКЛИКАЮТЬСЯ РОЗПОРЯДЖЕННЯМ ГОЛОВИ ГРОМАДИ	НЕ ПРОПИСАНИЙ ПЕРЕЛІК ПІДСТАВ ДЛЯ ВІДМОВИ В РЕЄСТРАЦІЇ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ	ТЕРМІН РОЗГЛЯДУ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ СКЛАДАЄ БІЛЬШЕ НІЖ 5 ДНІВ			
Заболоття	Оратів	Оратів			

У ЧАСТИН НПА МІСТЯТЬСЯ НОРМИ, ЩО УСКЛАДНЮЮТЬ ПРОЦЕДУРУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ.

Якісне унормування процедури організації та проведення ГС у Статутах громад передбачає визначення статей, що визначає регламент роботи, механізм обрання головуючого, секретаря слухань та лічильної комісії; доповіді ініціатора слухань, інших учасників, виступи експертів; легітимність громадських слухань.

Хід обговорень та результативність роботи ГС залежить від головуючого. Тому, важливо, щоб Статутом громади була передбачена прозора процедура його обрання учасниками слухань. У одному із проаналізованих документів право головувати на слуханнях надано лише місцевому голові. Цю норму можна вважати дискримінаційною, оскільки, учасники слухань позбавлені можливості самостійно обрати головуючого.

В ОКРЕМИХ СТАТУТАХ НЕ ВРЕГУЛЬОВАНІ ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ГС, ЗОКРЕМА, ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ РІШЕНЬ СЛУХАНЬ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ.

Закон “Про місцеве самоврядування” зазначає, що рішення ГС підлягає обов’язковому розгляду органом місцевого самоврядування. Проте, не всі громади визначають у власних Статутах саму процедуру цього розгляду. Ефективність інструменту, а також, довіра жителів громадським слуханням залежить від того, яким чином рішення жителів на слуханнях враховуються місцевою радою. У Статутах громади обов’язково необхідно внормувати питання оприлюднення рішень громадських слухань, а також, процедуру їх розгляду радою. Доцільно надати можливість ініціативній групі брати участь у процесі розгляду резолюції ГС.

ВРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

АНАЛІЗ СТАТУТІВ ТА ПОЛОЖЕНЬ ПРО ГРОМАДСЬКІ СЛУХАННЯ В ЧАСТИНІ НАЯВНОСТІ В НИХ НОРМ, ЯКІ ВРАХОВУЮТЬ ПРАВА ТА ПОТРЕБИ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН ВІЯВИВ, ЩО ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НЕ ПРИДІЛЯЮТЬ ДОСТАТНЬОЇ УВАГИ ЦЬОМУ ПИТАННЮ.

Жоден НПА не містить норми щодо дотримання гендерного балансу при обранні головуєчого, секретаря та інших відповідальних осіб, що відповідають за проведення ГС, а також, можливість для рівноправної участі в обговоренні питань ГС для жінок та чоловіків.

Жоден НПА не вніс до кола учасників ГС ВПО, що на законних підставах проживають на відповідній території.

Жоден НПА не передбачив норму, що передбачає врахування інтересів осіб з інвалідністю щодо організації безбар'єрного доступу до участі у ГС.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

МІСЦЕВІ РАДИ ГРОМАД БАХМУТ, БІЛА ЦЕРКВА, БУЧА, ІРПІНЬ, РЕШЕТИЛІВКА ПРИДІЛЯЮТЬ ДОСТАТНЮ УВАГУ ІНФОРМУВАННЮ ЖИТЕЛІВ ПРО МОЖЛИВОСТІ УЧАСТІ У ІНІЦІЮВАННІ, ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ГРОМАДСЬКИХ СЛУХАНЬ. НА ОФІЦІЙНИХ САЙТАХ НИМИ БУЛА РОЗМІЩЕНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО:

- можливості використання інструменту громадських слухань;
- оголошення про громадські слухання;
- рішення громадських слухань;
- інформація щодо розгляду рішень громадських слухань.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

• Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:

закріпити у Статуті територіальної громади чи у окремому положенні, що є додатком до Статуту, порядок організації та проведення громадських слухань. У ньому доцільно визначити періодичність проведення громадських слухань; перелік питань, що можуть бути винесені на розгляд громадських слухань; ініціювання громадських слухань; інформування про проведення громадських слухань; питання проведення громадських слухань; легітимність проведення громадських слухань; правові наслідки проведення громадських слухань; правові наслідки проведення громадських слухань. У розробці НПА доцільно використовувати Методичні рекомендації Мінрегіону щодо розробки Статуту територіальної громади.

• Щодо зняття бар'єрів для участі:

визначити періодичність, з якою проводяться громадські слухання в громаді;

встановити прийнятні вимоги до кількісного складу ініціативної групи, а також, підписного порогу на підтримку скликання громадських слухань з ініціативи жителів, які не створюють бар'єрів для участі. У визначенні цих статей доцільно використовувати Методичні рекомендації Мінрегіону щодо розробки Статуту територіальної громади;

зняти обмеження щодо періодичності проведення громадських слухань. Зокрема, недоречними є статті, які забороняють проводити громадські слухання менш як за два місяці до проведення виборів органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Ці рекомендації актуальні також для статті, яка дозволяє проводити наступні громадські слухання з одного й того ж питання на тій самій території не раніше, як через три місяці після проведення попередніх;

прописати перелік підстав для відмови в реєстрації повідомлення про проведення громадських слухань; встановити термін розгляду місцевою радою повідомлення про проведення громадських слухань до 5 днів;

прописати статтю, яка надає учасникам громадських слухань самостійно обирати головуючого, секретаря слухань та лічильної комісії; надати можливість виступу на громадських слуханнях представнику ініціативної групи та залученим експертам;

передбачити норму, яка визначає легітимність проведення громадських слухань;

врахувати потреби вразливих категорій громадян в частинах дотримання гендерного балансу при обранні головуючого, секретаря та інших відповідальних осіб; внесення до кола учасників громадських слухань ВПО, що на законних підставах проживають на відповідній території; щодо організації безбар'єрного доступу осіб з інвалідністю до участі у громадських слуханнях.

• Щодо інформування населення про інструмент:

розмістити на офіційному веб-сайті інформацію щодо можливості ініціювання жителям територіальної громади громадських слухань. Здійснювати оприлюднення інформації щодо можливості використання інструменту громадських слухань, щодо ініціювання та проведення громадських слухань (оголошення) з урахуванням використання різних видів каналів для комунікації, щодо рішень громадських слухань, щодо розгляду рішень громадських слухань.

КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧІ ОРГАНИ

При органах місцевого самоврядування можуть утворюватись консультативно-дорадчі органи.

Консультативно-дорадчі органи (КДО) - колегіальні органи, що створюються з метою підготовки пропозицій щодо вдосконалення роботи органів місцевого самоврядування, участі у розробленні проектів рішень з важливих питань місцевого значення.

Статус КДО, порядок їх створення, повноваження, основні напрями і форми роботи визначаються положенням, затвердженим відповідною місцевою радою, при якій вони створюються.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КДО У ГРОМАДАХ

Порядок утворення та форму роботи консультативно-дорадчих органів громади, як правило, визначають у окремих Положеннях. У Статутах лише у загальних рисах прописують право жителів на участь у КДО, метою утворення яких є вдосконалення роботи ОМС, а також, участь населення у розробленні проектів рішень з важливих питань місцевого значення.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КДО

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА
■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ВІДСУТНЄ

Гнівань
Стара Прилука
Якушинці

Гостомель

Заболоття
Любешів
Стара Вижівка
Турійськ

Решетилівка
Шишаки

ІНСТРУМЕНТ У ЗАГАЛЬНИХ РИСАХ ПРОПИСАНИЙ У СТАТУТІ ГРОМАДИ

Тростянець

Рожище

Перечин
Тячів

НАЯВНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМОГО КДО. В ЗАГАЛЬНИХ РИСАХ ІНСТРУМЕНТ ПРОПИСАНИЙ У СТАТУТІ

Вільхівці
Іршава
Берегове

СТАТУТ ПОСИЛАЄТЬСЯ НА ОКРЕМЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КДО, ПРОТЕ ДОКУМЕНТ НЕ НАДАНИЙ МІСЦЕВОЮ РАДОЮ

Оратів

Іллінівка

НАЯВНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО КДО

Бахмут
Дружківка
Костянтинівка
Слов'янськ

Біла Церква
Буча
Вишгород
Ірпінь

Глобино
Гребінка
Пирятин

У ДОСЛІДЖУВАНИХ ГРОМАДАХ ПРИ ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУ- ВАННЯ ПРАЦЮЄ НИЗКА КДО РІЗНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ.

У Пирятинській ОТГ Полтавської області діє Погоджувальна рада, яка, згідно Регламенту, є консультативно-дорадчим органом, та Молодіжна рада при виконкомі.

При виконкомі Глобинської міської ради Полтавської області були утворені: Комісія з питань захисту прав дитини, а також, Рада опіки та піклування, які є консультативно-дорадчими органами.

При виконавчому комітеті Бахмутської міської ради Донецької області діють Громадська та Молодіжна ради.

В Білій Церкві Київської області діє Молодіжний уряд, Рада сприяння розвитку громадянського суспільства, Громадська рада при виконавчому комітеті міської ради.

При Вишгородській міській раді створено Координаційну раду учасників антитерористичної операції.

В Ірпіні жителі співпрацюють з місцевою радою через: молодіжну громадську раду, громадську раду учасників АТО, громадську раду з питань внутрішньо переміщених осіб, координаційну раду з питань розвитку фізичної культури та спорту.

В Любешівській селищній раді Волинської області відсутнє правове регулювання діяльності консультативно-дорадчих органів. Разом з тим, на веб-сайті ради в розділі новини регіональними експертами була знайдена інформація про те, що молодіжну раду не було створено через відсутність бажаючих увійти до її складу.

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ КДО У ГРОМАДАХ

У більшості випадків громади розробляли власні Положення про КДО на основі Типового Положення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики". Типове Положення не містить суттєвих обмежень для участі представників громадянського суспільства, в тому числі вразливих категорій громадян, у консультативно-дорадчих органах. Аналіз локальних НПА також не виявив значної кількості бар'єрів для участі. Проте, окремі документи містять ряд недоліків, які можуть створювати обмеження у використанні інструменту КДО.

ВІДСУТНЯ СТАТТЯ, ЩО ВИЗНАЧАЄ ПРОЦЕДУРУ РОЗГЛЯДУ РІШЕНЬ ТА НАПРАЦЮВАНЬ КДО ВИКОНАВЧИМИ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОЇ РАДИ.

КДО створюються з метою врахування громадської думки під час реалізації повноважень місцевого самоврядування, тому, місцевим радам доцільно чітко визначити у локальних НПА процедуру розгляду в своїй роботі рекомендацій КДО.

ОБЛАСТІ: ЗАКАРПАТСЬКА КИЇВСЬКА ВОЛИНСЬКА ПОЛТАВСЬКА ВІННИЦЬКА

ВІДСУТНЯ СТАТТЯ ЩОДО ПРОЦЕДУРИ ВРАХУВАННЯ РІШЕНЬ КДО МІСЦЕВОЮ РАДОЮ

Тростянець

Рожище

Біла Церква

Тростянець
Рожище
Біла Церква
Глобино
Гребінка

Іршава
Вільхівці
Тячів

У ПОЛОЖЕННЯХ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ КДО ПРИ ІРПІНСЬКІЙ МІСЬКІЙ РАДІ ПРОПИСАНІ ПРОЦЕДУРИ ВРАХУВАННЯ ВИКОНАВЧИМИ ОРГАНАМИ РАДИ ПРОПОЗИЦІЙ КДО.

Наприклад, Положення про Молодіжну громадську раду при Ірпінському міському голові містить таку норму: "Рішення органу виконавчої влади, прийняте за результатами розгляду пропозицій молодіжної громадської ради, не пізніше ніж у десятиденний строк після його прийняття в обов'язковому порядку доводиться до відома членів молодіжної громадської ради та громадськості шляхом його оприлюднення на офіційному веб-сайті органу та в інший прийнятний спосіб. Інформація про прийняте рішення має містити відомості про врахування пропозицій молодіжної громадської ради або причини їх відхилення".

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

На офіційних сайтах громад Бахмут, Дружківка, Біла Церква та Ірпінь розміщена повна інформація про діяльність КДО. Місцеві ради передбачили окремий розділ на сайт, присвячений діяльності КДО (громадської ради, молодіжної ради, експертної ради). Мешканці цих громад можуть ознайомитись з інформацією щодо проведення установчих зборів КДО, результатів діяльності КДО та рішення щодо врахування їх пропозицій місцевою радою.

ВРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

ПОЗИТИВНОЇ ОЦІНКИ
ЗАСЛУГОВУЄ ПРАКТИКА
ДОСЛІДЖУВАНИХ ГРОМАД
ЩОДО СТВОРЕННЯ
КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ
ОРГАНІВ, ЯКІ ОПІКУЮТЬСЯ
ПИТАННЯМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА
ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ АТО, ВПО
ТА ДІТЕЙ.

ПРОТЕ, АНАЛІЗ ЛОКАЛЬНИХ НПА
ВИЯВИВ, ЩО МІСЦЕВІ РАДИ НЕ
ВИКОРИСТАЛИ ВСІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ
ВРАХУВАННЯ ІНТЕРЕСІВ ВРАЗЛИВИХ
КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН. Зокрема, у
Положеннях, які унормовують
діяльність КДО, доцільно передбачити
можливість створення у складі,
наприклад, громадської ради комісій
з питань гендеру, недискримінації,
інклюзії, захисту прав та інтересів
ВПО, учасників АТО.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

• Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:

закріпити у Статуті територіальної громади чи у окремому НПА право на реалізацію інструменту консультативно-дорадчих органів та визначити порядок створення, формування, роботи, повноважень консультативно-дорадчого органу; процедуру врахування рішень консультативно-дорадчих органів виконавчим комітетом місцевої ради.

• Щодо знання бар'єрів участі:

прописати у НПА процедуру врахування виконавчими органами місцевої ради пропозицій КДО;

передбачити можливість утворення у складі КДО комісій з питань гендеру, недискримінації, інклюзії, захисту прав та інтересів ВПО, учасників АТО.

• Щодо інформування населення про можливість участі:

на офіційному веб-сайті громади у зручному доступі розмістити інформацію про можливості участі членів громади у КДО та процедуру їх створення.

МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ

Право подавати місцеві ініціативи (МІ) мешканцями територіальних громад закріплено в Законі "Про місцеве самоврядування".

За допомогою місцевої ініціативи жителі мають право ініціювати розгляд у місцевій раді будь-якого важливого для громадян проекту рішення або питання, яке належить до компетенції органів місцевого самоврядування. Місцева ініціатива, внесена на розгляд ради у встановленому порядку, підлягає обов'язковому розгляду на відкритому засіданні ради за участі членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ У ГРОМАДАХ

11-ть із 30-ти досліджуваних громад не передбачили у власних Статутах та Положеннях можливість для жителів брати участь у місцевому самоврядуванні за допомогою інструменту місцевої ініціативи. Аналіз регламентації інструменту в локальних НПА показав, що значна частина громад (10), які передбачили у власних НПА інструмент місцевої ініціативи, визначили процедуру в Статуті. Місцеві ради ще 4-х громад прописали її в Положенні, яке є частиною Статуту громади. Окремим Положенням регулюються місцеві ініціативи у Іллінецькій та Пирятинській громадах. Про можливість виносити проекти рішень на розгляд ОМС з ініціативи жителів зазначено у Регламентах міст Рожище та Глобино.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ

ОСНОВНІ ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ ІНІЦІЮВАННЯ, ПОДАННЯ ТА РОЗГЛЯДУ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ ПЕРЕДБАЧЕНІ У НПА СТАРОПРИЛУЦЬКОЇ, ЯКУШИНЕЦЬКОЇ, БАХМУТСЬКОЇ, ДРУЖКІВСЬКОЇ, ІЛЛІНЕЦЬКОЇ, ВІЛЬХОВЕЦЬКОЇ, ТЯЧІВСЬКОЇ, БІЛОЦЕРКІВСЬКОЇ, ГОСТОМЕЛЬСЬКОЇ, ІРПІНСЬКОЇ, ПИРЯТИНСЬКОЇ, РЕШЕТИЛІВСЬКОЇ ГРОМАД. ЗОКРЕМА, МІСЦЕВИМИ РАДАМИ БУЛИ ВИЗНАЧЕНІ:

- формат та питання, що вносяться на розгляд місцевої ради в порядку місцевої ініціативи;
- перелік суб'єктів, які можуть ініціювати місцеву ініціативу;
- процедура збору підписів на підтримку місцевої ініціативи;
- процедура реєстрації місцевої ініціативи;
- процедура розгляду місцевої ініціативи.

БАР'ЄРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНСТРУМЕНТУ

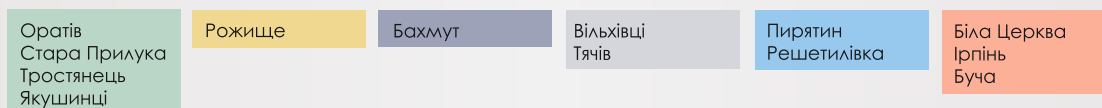

АНАЛІЗ БАР'ЄРІВ УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ У ФОРМУВАННІ ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЗА ДОПОМОГОЮ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ ВІЯВИВ, ЩО РЯД НПА НЕ ПЕРЕДБАЧИЛИ НОРМУ, ЯКА ДОЗВОЛЯЄ ВПО, ІНОЗЕМЦЯМ ПОДАВАТИ І ПІДПИСУВАТИ МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ. НЕ ВСІ МІСЦЕВІ РАДИ ТАКОЖ НАДАЛИ МОЖЛИВІСТЬ ГРОМАДСЬКИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ ВНОСИТИ НА РОЗГЛЯД РАДИ ПРОЄКТИ РІШЕНЬ У ПОРЯДКУ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ. ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ МАЮТЬ ДОСТАТНІЙ ФАХОВИЙ РІВЕНЬ ДЛЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТІВ РІШЕНЬ, ТОМУ ДОЦІЛЬНИМ Є ВНЕСЕННЯ ЇХ ДО СУБ'ЄКТІВ ПОДАННЯ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ.

У НПА ТРЬОХ ГРОМАД - ОРАТІВ, ПИРЯТИН ТА СТАРА ПРИЛУКА ГРОМАДСЬКИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ НАДАНА МОЖЛИВІСТЬ ПОДАВАТИ МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА
ВПО, ІНОЗЕМЦІ ПОЗБАВЛЕНІ МОЖЛИВОСТІ КОРИСТУВАТИСЬ ІНСТРУМЕНТОМ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ, ОСКІЛКИ, ВОНА НАДАНА ВИКЛЮЧНО ЧЛЕНАМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНА МОЖЛИВІСТЬ ПОДАВАТИ МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

АНАЛІЗ БАР'ЄРІВ У ЧАСТИНАХ НПА, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ПРОЦЕДУРИ ІНІЦІЮВАННЯ ТА ПОДАННЯ МІ ВІЯВИВ РЯД ОБМЕЖЕНЬ, ЯКИЙ МОЖЕ УСКЛАДНЮВАТИ ДОСТУП ЖИТЕЛІВ ДО ВНЕСЕННЯ ПРОЕКТІВ РІШЕНЬ НА РОЗГЛЯД РАДИ У ПОРЯДКУ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ.

Частина НПА не містить відповідних статей, що не дає можливості мешканцям реалізувати місцеву ініціативу за чітко визначеним порядком.

У НПА 5-ти досліджуваних громад місцева рада встановила завищений підписний поріг на підтримку місцевої ініціативи. У Оратові та Старій Прилуці ініціативній групі необхідно зібрати 300 підписів жителів на підтримку місцевої ініціативи. За Методичними рекомендаціями Мінрегіону щодо розроблення Статуту громади у населених пунктах з чисельністю населення до 50 тисяч осіб (до яких відносяться Оратів та Стара Прилука) доцільним є встановлення підписної вимоги у розмірі не більше 50. Ці рекомендації застосовані й до кількісного порогу встановленого у Іллінцях та Гостомелі. Наразі, у першій громаді поріг складає 100 підписів, у другій - 10% жителів селища - активних суб'єктів місцевого самоврядування.

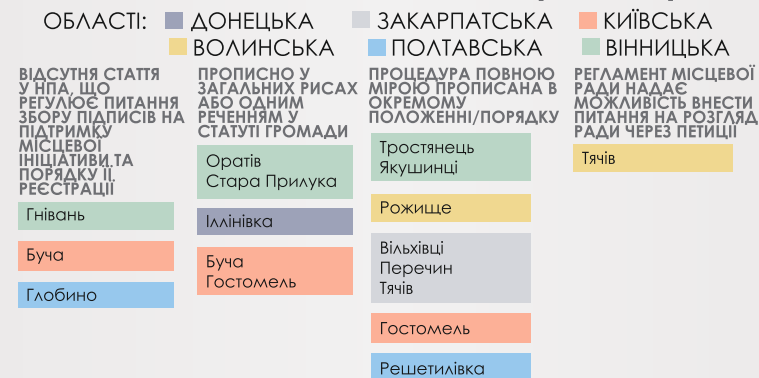
Ще одним типовим упущенням окремих місцевих рад є те, що вони не прописали у НПА норму, яка зобов'язує посадових осіб ОМС повідомляти ініціаторів щодо причин відмови у реєстрації місцевої ініціативи. Якщо посадова особа ОМС не пояснить ініціаторам причини, з яких була відхилена місцева ініціатива, це може бути розцінено, як незацікавленість ради в участі жителів у напрацюванні рішень ради.

2 ГРОМАДИ - БІЛА ЦЕРКВА ТА РЕШЕТИЛІВКА, ПЕРЕДБАЧИЛИ У ПРОЦЕДУРІ ПОДАННЯ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ МОЖЛИВІСТЬ ЇЇ ДООПРАЦЮВАННЯ ІНІЦІАТОРАМИ, ЯКЩО ВОНА МАЄ ЯКІСЬ ТЕХНІЧНІ ПОМИЛКИ.

Підготовлена мешканцями, громадськими організаціями або експертами місцева ініціатива може містити цінні пропозиції та підходи до вирішення питань місцевого значення, відмова у її реєстрації через технічні помилки може призвести до того, що депутати місцевої ради та виконавчі органи ОМС не отримають ці рекомендації.

СТАН РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ

АНАЛІЗ НПА У ЧАСТИНІ ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ ВІЯВИВ, ЩО В РЯДІ ГРОМАД ІНІЦІАТОРАМ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ НЕ НАДАНО МОЖЛИВІСТЬ ДООПРАЦЮВАТИ ПРОЄКТ РІШЕННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЇЇ РОЗГЛЯДУ НА СЕСІЇ РАДИ.

Це є важливим аспектом, оскільки депутати можуть запропонувати внести корективи або доповнення до громадської пропозиції. Пропозиції, що містяться в ініціативі, можуть бути підтримані депутатами в окремих частинах, тому варто надати ініціаторам можливість врахувати пропозиції депутатів та доопрацювати ініціативу. Такий підхід є конструктивним та може допомогти у побудові діалогу між мешканцями та депутатами.

Участь ініціативної групи у процесі розгляду місцевої ініціативи дає можливість мешканцям дати роз'яснення депутатам місцевої ради щодо суті пропозиції. ОМС доцільно внести до локальних НПА статтю, яка надає мешканцям таку можливість. Серед досліджуваних громад лише жителі Білої Церкви мають таку можливість.

УНОРМУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ

НПА НЕ ПЕРЕДБАЧАЄ ПРОЦЕДУРИ ДООПРАЦЮВАННЯ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ ПІСЛЯ РОЗГЛЯДУ НА СЕСІЇ РАДИ. ВІДСУТНІСТЬ НОРМИ, ЯКА ДОЗВОЛЯЄ ДООПРАЦЮВАТИ ІНІЦІАТИВУ, ІНІЦІАТИВНІЙ ГРУПІ ДОВЕДЕТЬСЯ ПРОВОДИТИ ПРОЦЕДУРУ ІНІЦІУВАННЯ З САМОГО ПОЧАТКУ.

ОБЛАСТІ: ■ ВОЛИНСЬКА ■ ДОНЕЦЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

Гнівань
Стара Прилука

Рожище

Бахмут

Решетилівка

**НЕ ПЕРЕДБАЧЕНА МОЖЛИВІСТЬ
УЧАСТІ ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ У
ПРОЦЕСІ РОЗГЛЯДУ МІСЦЕВОЇ
ІНІЦІАТИВИ РАДОЮ**

Полтавська
область

Решетилівка

У ЯКОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Заслуговує на увагу також питання збору персональних даних жителів на підписних листах. Ініціатори збору підписів несуть відповідальність за обробку персональних даних. У разі, якщо НПА встановлює вимоги щодо надання власних персональних даних на підписних листах крім (електронної пошти, номеру телефону), ініціаторам необхідно внести відповідний запис на кожній сторінці документа.

БРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

АНАЛІЗ СТАТУТІВ ТА ПОЛОЖЕНЬ ПРО МІСЦЕВІ ІНІЦІАТИВИ ВІЯВИВ, ЩО ЖОДНА ІЗ 30-ТИ МІСЦЕВИХ РАД НЕ ПЕРЕДБАЧИЛА У НПА НОРМУ, ЯКА НАДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВПО, ІНОЗЕМЦЯМ БУТИ ІНІЦІАТОРАМИ ТА ПІДПИСАНТАМИ ВІДПОВІДНОЇ ІНІЦІАТИВИ.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

НА ОФІЦІЙНИХ САЙТАХ БАХМУТІВСЬКОЇ ТА БІЛОЦЕРКІВСЬКОЇ РАД РОЗМІЩЕНА ПОВНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ЖИТЕЛІВ ПРО МОЖЛИВОСТІ ПОДАВАТИ ПРОЕКТИ РІШЕНЬ НА РОЗГЛЯД ДЕПУТАТІВ У ПОРЯДКУ МІСЦЕВОЇ ІНІЦІАТИВИ. ВОНИ РОЗМІСТИЛИ ІНФОРМАЦІЮ ПРО:

- можливості використання місцевих ініціатив;
- розгляд місцевих ініціатив на сесіях ради;
- рішення, які були прийняті за результатами розгляду місцевих ініціатив.

На офіційному сайті міста Ірпінь міститься інформація про можливості використання місцевих ініціатив та розгляд місцевих ініціатив на сесіях ради. На сайтах Якушинецької та Рожищенської розміщена інформація щодо можливості використання місцевих ініціатив.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

☉ *Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:*

закріпити у Статуті територіальної громади чи у окремому Положенні порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд ради, де визначити формат та питання, що можуть вноситись на розгляд місцевої ради в порядку місцевої ініціативи; суб'єктів, які можуть ініціювати місцеву ініціативу; питання збору підписів на підтримку місцевої ініціативи; порядок реєстрації місцевої ініціативи; процедуру розгляду місцевої ініціативи. У розробці НПА доцільно використовувати Методичні рекомендації¹ Мінрегіону щодо розробки Статуту територіальної громади.

☉ *Щодо зняття бар'єрів для участі:*

надати можливість ВПО, іноземцям подавати місцеві ініціативи та голосувати за їх підтримку. Рекомендується у частині визначення суб'єктів подання та підпису місцевої ініціативи використовувати формулювання “жителі, які на законних підставах проживають на території села, селища, міста”;

передбачити у НПА можливість подання місцевої ініціативи громадськими організаціями; враховувати методичні рекомендації Мінрегіону в частині встановлення підписних порогів на підтримку місцевої ініціативи;

передбачити норму, яка зобов'язує посадових осіб місцевого самоврядування пояснювати причину відмови у реєстрації місцевої ініціативи; прописати у НПА форми підписних листів на підтримку місцевої ініціативи; передбачити можливість участі ініціаторів місцевої ініціативи у її розгляді; надати ініціаторам можливість доопрацювати проєкт рішення після його розгляду депутатами;

врахувати потреби вразливих категорій громадян у НПА, зокрема, в частині надання можливості ВПО, іноземцям бути ініціаторами та підписантами відповідної ініціативи.

☉ *Щодо інформування населення про інструмент:*

на офіційному веб-сайті ради розмістити інформацію щодо можливості внесення місцевої ініціативи на розгляд ради. Здійснювати оприлюднення інформації щодо розгляду місцевих ініціатив на сесіях ради та щодо рішень, які були прийняті за результатами розгляду місцевих ініціатив.

1. <https://decentralization.gov.ua/news/10653?fbclid=IwAR34CAntwIMCOYSwNflkDvd8eHLzebLzNqsSki-XrSjGtYzM26v1VGErBg>

ДОСТУП МЕШКАНЦІВ ДО ЗАСІДАНЬ КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ (РАДИ, ВИКОНКОМУ, ДЕПУТАТСЬКИХ КОМІСІЙ)

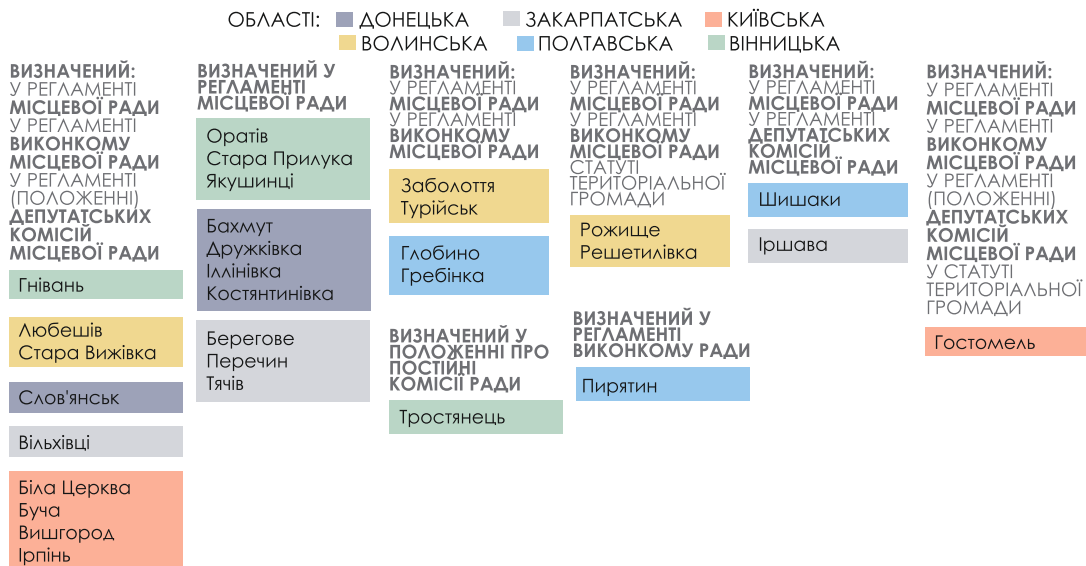
Закон “Про місцеве самоврядування” зазначає, що сесії ради проводяться гласно із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законодавством. Тобто, громадяни України мають право на безперешкодний доступ до засідань місцев ої ради, її виконавчих органів, депутатських комісій.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ЖИТЕЛІВ ДО КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ

Всі 30-ть проаналізованих громад різною мірою визначають у Регламентах ради та виконкому, Положенні про депутатські комісії, Статуті можливість участі жителів громад у засіданнях колегіальних органів. Переважно вони вказують, що засідання проводяться гласно, проте, більшість громад встановлює певні умови щодо такої участі громадян.

Закон також надає право ОМС визначати порядок участі громадян у засіданнях, у Регламентах місцевих рад, виконкомів та Положеннях про постійні депутатські комісії. Проте, прописані радами процедури не мають обмежувати демократичні права жителів на участь у місцевому самоврядуванні.

РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ДОСТУПУ

БАР'ЄРИ ЩОДО ДОСТУПУ ЖИТЕЛІВ

ДО ЗАСІДАнь КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ (РАДИ, ВИКОНКОМУ, ДЕПУТАТСЬКИХ КОМІСІЙ)

НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ, ЯКІ УСКЛАДНЮЮТЬ ДОСТУПНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ Є ВИМОГИ ЩОДО: ОБОВ'ЯЗКОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ РАДИ ПРО УЧАСТЬ У ЗАСІДАННЯХ; УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ ЛИШЕ ЗА УМОВИ НАЯВНОСТІ ВІЛЬНИХ МІСЦЬ У ПРИМІЩЕННІ; УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ ЛИШЕ ЗА ЗАПРОШЕННЯМ МІСЦЕВОЇ РАДИ.

Такі умови доступу жителів до засідань ОМС можуть нести у собі загрози, оскільки посадові особи місцевого самоврядування можуть керуватися ними для відмови мешканцям в участі у засіданнях ради, особливо під час розгляду суспільно важливих або резонансних питань.

МІСЦЕВІ РАДИ 9-ТИ ГРОМАД: ЗАБОЛОТТЯ, СТАРА ВИЖІВКА, БАХМУТ, ДРУЖКІВКА, ІЛЛІНІВКА, БІЛА ЦЕРКВА, ВИШГОРОД, ІРПІНЬ НЕ ВСТАНОВИЛИ У СВОЇХ НПА ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО БЕЗПЕРешКОДНОГО ДОСТУПУ ЖИТЕЛІВ ДО РОБОТИ ЗАСІДАнь КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ ОМС.

ЧАСТИНА МІСЦЕВИХ РАД ПРОПИСАЛА НОРМУ, ЗА ЯКОЮ ПИТАННЯ ЩОДО ДОЗВОЛУ НА УЧАСТЬ ЖИТЕЛІВ У ЗАСІДАННЯХ ОМС ВІНОСЯТЬСЯ НА ГОЛОСУВАННЯ ДЕПУТАТІВ.

Мешканці можуть залишитись на засіданні за умови підтримки цього рішення більшістю голосів депутатів. Якщо у порядку денному сесії передбачений розгляд "гострих" питань, щодо яких у жителів може бути власна позиція, депутати можуть відмовити їм у доступі до участі у роботі засідання ради.

ДИВНОЮ ТАКОЖ ВИГЛЯДАЄ НОРМА, ЩО МІСТИТЬСЯ У РЕГЛАМЕНТІ БЕРЕГІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЩОДО ЗАБОРОНИ ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ НА ЗАСІДАННЯХ КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ ОМС.

Ця норма суперечить принципу гласності роботи ОМС, який закріплений у Законі "Про місцеве самоврядування".

УНОРМУВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ДОСТУПУ

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ЗАКАРПАТСЬКА ■ ВОЛИНСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА ■ ВІННИЦЬКА

ВСТАНОВЛЮЄ ВИМОГУ ЩОДО ПОДАВАННЯ ЗАЯВИ (ПОПЕРЕДНЬОГО ПОВІДОМЛЕННЯ СЕКРЕТАРЯ) НА УЧАСТЬ У ЗАСІДАННЯХ КОЛЕГІАЛЬНИХ ОРГАНІВ (РАДИ, ВИКОНКОМУ, ДЕПУТАТСЬКИХ КОМІСІЙ)

Гнівань
Оратів
Тростянець

Любешів

Костянтинівка

Берегове
Вільхівці

ВСТАНОВЛЮЄ ВИМОГУ ЩОДО МОЖЛИВОСТІ УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ У ЗАСІДАННЯХ ЗА НАЯВНОСТІ ВІЛЬНИХ МІСЦЬ

Гнівань
Стара Прилука

Турійськ

Костянтинівка

Берегове
Іршава
Перечин

Глобино
Решетилівка

ВСТАНОВЛЮЄ ВИМОГУ ЩОДО УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ НА ЗАСІДАННЯХ МІСЦЕВОЇ РАДИ З ДОЗВОЛУ БІЛЬШОСТІ ДЕПУТАТІВ ВІД ЗАГАЛЬНОГО СКЛАДУ РАДИ

Гнівань

ВСТАНОВЛЮЄ ВИМОГУ ЩОДО УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ ЛИШЕ ЗА ЗАПРОШЕННЯМ МІСЦЕВОЇ РАДИ

Тростянець

Тячів

Глобино
Гребінки
Пирятин
Шишаки

ЗАБОРОНА ВИКОРИСТАННЯ СМАРТФОНІВ НА ЗАСІДАННЯХ

Берегове

ДОПУСКАЄТЬСЯ МОЖЛИВІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ЗАКРИТИХ ЗАСІДАНЬ

Берегове
Іршава
Перечин

ВРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

АНАЛІЗ СТАТУТІВ ТА ПОЛОЖЕНЬ МІСЦЕВИХ РАД ВІЯВИВ, ЩО ЛИШЕ У ДОКУМЕНТАХ ГРОМАД ГНІВАНЬ ТА ОРАТІВ БУЛА ПЕРЕДБАЧЕНА МОЖЛИВІСТЬ ЗАПРОШЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН ДО ЗАСІДАНЬ, НА ЯКИХ РОЗГЛЯДАЮТЬСЯ ПИТАННЯ ПОВ'ЯЗАНІ З ЇХ ПОТРЕБАМИ.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

НА ОФІЦІЙНИХ САЙТАХ БАХМУТУ, ДРУЖКІВКИ, БУЧІ, ІРПЕНЯ РОЗМІЩЕНА КОМПЛЕКСНА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ У ЗАСІДАННЯХ ОМС, ЗОКРЕМА:

- інформація щодо проведення засідань колегіальних органів (ради, виконкому, депутатських комісій);
- інформація щодо можливості участі жителів у засіданнях колегіальних органів (ради, виконкому, депутатських комісій (запрошення, оголошення тощо);
- інформація щодо розгляду виконавчим комітетом місцевої ради рішень та пропозицій консультативно-дорадчого органу.

На сайті Слов'янської міської ради міститься інформація щодо можливості участі жителів у засіданнях, оголошення про проведення засідань колегіальних органів. На офіційному сайті Гостомеля наявна інформація про проведення засідань колегіальних органів, а також, про результати розгляду питань.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

⊗ *Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:*

у регламентах місцевої ради, виконкому місцевої ради, положенні про депутатські комісії чітко зафіксувати право мешканців громади вільно відвідувати засідання виконкому.

⊗ *Щодо зняття бар'єрів для участі:*

виключити з НПА вимогу щодо подання заяви (попереднього повідомлення секретаря) на участь у засіданнях колегіальних органів (ради, виконкому, депутатських комісій);

виключити з НПА вимогу щодо можливості участі жителів у засіданнях за наявності вільних місць;

виключити з НПА вимогу щодо участі жителів на засіданнях місцевої ради з дозволу більшості депутатів від загального складу ради;

виключити з НПА вимогу щодо участі жителів лише за запрошенням місцевої ради;

зняти заборону використання смартфонів на засіданнях колегіальних органів ОМС.

⊗ *Щодо інформування населення про інструмент:*

розмістити на веб-сайті ради у зручному форматі інформацію про дати та місце проведення засідань органів влади, а також, можливість участі у них членів громади. Передбачити інформування населення про можливості участі у засіданнях колегіальних органів на інформаційних дошках, у приміщеннях місцевої ради, соціальних закладів, старостатів.

БЮДЖЕТ УЧАСТІ

Бюджет участі (громадський бюджет/конкурс місцевих ініціатив) - інструмент локальної демократії, за допомогою якого кожен мешканець громади може брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету через визначення пріоритетів бюджетних витрат, подання проєктів чи голосування за них.

Це спосіб залучення жителів громад до бюджетного процесу, визначення напрямів використання видаткової частини бюджету за допомогою прямого волевиявлення жителів територіальної громади.

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ

БІЛЬШІСТЬ ГРОМАД, ЩО БУЛИ У ФОКУСІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАПРОВАДИЛИ ПРАКТИКУ ЗАЛУЧЕННЯ ЖИТЕЛІВ ДО БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ. ЛИШЕ 11 ГРОМАД НЕ НАДАЛИ МЕШКАНЦЯМ ТАКОЇ МОЖЛИВОСТІ.

Громади залучають жителів, переважно, через інструмент бюджету участі або громадського бюджету. Цей інструмент передбачає виділення орієнтовно 0,5-1% від бюджету розвитку громади на фінансування проєктів, які ініціюють жителі. Цей підхід передбачає винесення громадських проєктів на голосування жителів після їх попередньої перевірки виконкомом ради або координаційною радою на відповідність вимогам Положення. Ті ініціативи, які отримали більшість голосів жителів громади, реалізуються місцевою радою наступного року.

У Волинській області громади практикують підхід проведення конкурсу місцевих ініціатив. Цей інструмент не є класичним бюджетом участі, адже, громада не голосує за вибір проєктів, це належить до завдань конкурсної комісії. Крім того, реалізовувати громадські проєкти, тобто, освоїти бюджетні кошти, мають теж самі ініціатори, а не селищна рада. Також, місцева рада підтримує ініціативи за умови співфінансування у розмірі не менше 10%. В цілому процедура подачі проєктів та їх відбору доволі проста та зрозуміла. Не менше п'яти осіб можуть подати власний проєкт. Єдина чітка вимога до цих осіб – один з них - відповідальна особа має бути повнолітнім громадянином. Також проєкти можуть подавати зареєстровані ГО та ОСН.

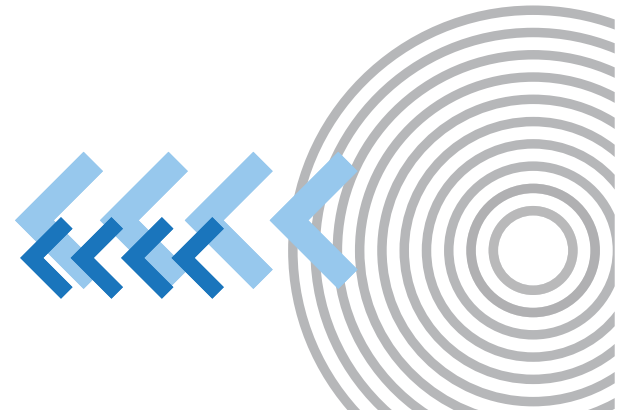
СТАН РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ

СЕРЕД 19-ТИ ПРОАНАЛІЗОВАНИХ НПА, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ІНСТРУМЕНТ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ/ГРОМАДСЬКОГО БЮДЖЕТУ/КОНКУРСУ МІСЦЕВИХ ІНІЦІАТИВ, У ПЕРЕВАЖНІЙ БІЛЬШОСТІ ПОЛОЖЕНЬ ДОВОЛІ ДЕТАЛЬНО ПРОПИСАНІ ВСІ ВАЖЛИВІ СКЛАДОВІ ЦЬОГО ІНСТРУМЕНТУ.

Зокрема, Положення 11-ти громад: Гнівань, Любешів, Стара Вижівка, Бахмут, Дружківка, Слов'янськ, Перечин, Буча, Біла Церква, Вишгород, Гостомель містять:

- визначення кола суб'єктів, які можуть подавати проекти та голосувати за них у межах бюджету участі;
- процедури проведення інформаційної та промоційної кампаній щодо конкурсу проектів у межах бюджету участі;
- процедуру подання проектів громадянами;
- процедуру перевірки та оцінювання проектів координаційною радою;
- процедури голосування за проекти громадянами та підрахунок результатів;
- процедури реалізації проектів виконкомом та оцінка процесу.

БАР'ЄРИ ЩОДО УЧАСТІ ЖИТЕЛІВ У РОЗПОДІЛІ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

РЯД НПА ВСТАНОВЛЮЄ ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ УЧАСТІ У КОНКУРСІ ПРОЄКТІВ ГРОМАДСЬКОГО БЮДЖЕТУ ДЛЯ ОКРЕМИХ УСТАНОВ ТА КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ.

У Положеннях Бахмуту та Дружківки міститься норма, яка не дозволяє бюджетним установам брати участь у конкурсі проєктів в межах бюджету участі. З однієї сторони, місцева рада через цю норму встановила запобіжник для використання бюджету участі виключно бюджетними установами (наприклад: школи, дошкільні заклади), які мають кадровий потенціал для збору голосів за свій проєкт. З іншої сторони, бюджет участі виконує дуже важливу освітню функцію. По-перше, долучаючись до бюджетного процесу, жителі починають краще розуміти питання складання, розгляду, затвердження бюджету та його виконання. По-друге, робота над проєктами бюджету участі сприяє розвитку ініціативності та активності жителів. Тому, в контексті запровадження учасницького бюджетування, важливим є залучення до нього якомога більшої кількості жителів незалежно від їх приналежності до установ.

У ЯКОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Місто Луцьк вирішує питання участі бюджетних установ у конкурсі проєктів таким чином: на проєкти, що передбачають покращення матеріально-технічного забезпечення бюджетних установ та закладів передбачено 20% від загального обсягу бюджету участі, решта 80% коштів буде надано на реалізацію інших проєктів.

У БУЧАНСЬКІЙ ГРОМАДІ ВІДСУТНЯ НОРМА ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПІДРАХУНКОМ ГОЛОСІВ, ПРОТЕ, ЗАЗНАЧЕНО, ЩО ОНЛАЙН-СИСТЕМА РАХУЄ АВТОМАТИЧНО, А ПАПЕРОВЕ ГОЛОСУВАННЯ ТАКОЖ ВНОСИТЬСЯ В ЕЛЕКТРОННУ СИСТЕМУ. У ВИШГОРОДСЬКІЙ ГРОМАДІ ПРО ЧАС ТА МІСЦЕ ПІДРАХУНКУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ ЗАЗДАЛЕГІДЬ.

ЧОТИРИ ГРОМАДИ НАДАЛИ МОЖЛИВІСТЬ ПОДАВАТИ ТА ГОЛОСУВАТИ ЗА ПРОЄКТИ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ ЛИШЕ ЧЛЕНАМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, ЩО ПОЗБАВЛЯЄ МОЖЛИВОСТІ ВПО ТА ІНОЗЕМЦЯМ ДОЛУЧИТИСЬ ДО БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ.

У НПА ГРОМАД БІЛА ЦЕРКВА, ВИШГОРОД, ІРПІНЬ ЧІТКО ВИЗНАЧЕНА ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ ЩОДО ПОШИРЕННЯ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО МОЖЛИВОСТІ УЧАСТІ У КОНКУРСІ ПРОЄКТІВ В РАМКАХ ГРОМАДСЬКОГО БЮДЖЕТУ.

Також, передбачено інформування автору проєкту про хід його реалізації.

Варто звернути увагу на досвід Любешівської громади. У Положенні про бюджет участі немає норми про обов'язкове навчання для потенційних авторів проєктів, але в результаті аналізу сайту, експертам вдалося знайти новину про відповідне навчання за участі зовнішніх експертів. Проте, попри проведені навчання, на громадський бюджет було подано лише одну заявку, яка й була профінансована.

ЧАСТИНА ГРОМАД НЕ ВИЗНАЧИЛА У ПОЛОЖЕННЯХ МЕХАНІЗМ КОМУНІКАЦІЇ ВИКОНКОМУ АБО КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ З АВТОРАМИ ПРОЄКТУ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ТА ПОДАННЯ ПРОЄКТУ.

Автори проєктів мають отримати можливість задати питання координаційній раді на стадії їх розробки. Це може посприяти мешканцям у підготовці більш якісних пропозицій.

СЛІД ВІДМІТИТИ НОВАТОРСЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА АВТОРІВ ПРОЄКТІВ СЕЛИЩА ЛЮБЕШІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

Так, у НПА прописано, що автором проєкту може бути особа, яка має відношення до громади: місце проживання особи зареєстроване у громаді, що підтверджується паспортом; підприємство, установа чи організація, де працює відповідна особа, зареєстроване у громаді, що підтверджується довідкою з місця праці; особа навчається у громаді, що підтверджується студентським квитком; особа володіє на праві власності об'єктом нерухомості у громаді, що підтверджується витягом з відповідного реєстру прав власності; місце народження особи зареєстроване у громаді, що підтверджується паспортом або свідоцтвом про народження. Причому, такій особі має бути не менше 14-ти років і вона не обов'язково повинна бути громадянином України. Таким чином, коло осіб, які можуть подати свій проєкт значно розширюється і це дає можливість залучити, зокрема, представників вразливих категорій, як то, внутрішньо переміщених осіб.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО БЮДЖЕТ УЧАСТІ БУЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ЗОБОВ'ЯЗУЄ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЗВІТУВАТИ ПЕРЕД ГРОМАДОЮ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОЄКТІВ. НА ОФІЦІЙНОМУ САЙТІ ВИШГОРОДУ РОЗМІЩУЄТЬСЯ ЗВІТУВАННЯ ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОЄКТІВ ГРОМАДСЬКОГО БЮДЖЕТУ.

МІСЦЕВІ РАДИ 5-ТИ ГРОМАД СТАРА ВИЖІВКА, ЛЮБЕШІВ, БІЛА ЦЕРКВА, БУЧА, ІРПІНЬ ЗНАЧНО РОЗШИРИЛИ КОЛО ЧЛЕНІВ ГРОМАДИ, ЩО МОЖУТЬ ГОЛОСУВАТИ ЗА ПРОЄКТИ, ЧЕРЕЗ ЗНИЖЕННЯ ВІКОВОГО ПОРОГУ ДО 16 РОКІВ.

УНОРМУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ, ЩО МОЖУТЬ ДОЛУЧАТИСЬ ДО БЮДЖЕТУ УЧАСТІ

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА

У НПА МІСТИТЬСЯ НОРМА, ЯКА НЕ ДОЗВОЛЯЄ БЮДЖЕТНИМ УСТАНОВАМ БРАТИ УЧАСТЬ У КОНКУРСІ ПРОЄКТІВ В МЕЖАХ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ

Бахмут
Дружківка

У НПА МІСТИТЬСЯ НОРМА, ЯКА ПЕРЕДБАЧАЄ, ЩО ПОДАВАТИ ПРОЄКТИ ТА ГОЛОСУВАТИ ЗА НИХ МОЖУТЬ ЛИШЕ ПОВНОЛІТНІ ГРОМАДЯНИ

Костянтинівка

ПОДАВАТИ ПРОЄКТИ МОЖУТЬ ЛИШЕ ЧЛЕНИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Буча
Гостомель

Глобино

ТРИ МІСЦЕВІ РАДИ НЕ ПЕРЕДБАЧИЛИ У ПОЛОЖЕННЯХ НОРМУ ЩОДО ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДИ ПРО ХІД ТА РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ ВОЛИНСЬКА

ВІДСУТНЯ ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ

Заболоття

Бахмут
Дружківка

БУЧАНСЬКА МІСЬКА РАДА ПЕРЕДБАЧИЛА МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ ІНІЦІАТОРІВ ПРОЄКТІВ ОТРИМАТИ КОНСУЛЬТАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ІНІЦІАТИВ.

ОБЛАСТІ: ■ ДОНЕЦЬКА ■ КИЇВСЬКА ■ ПОЛТАВСЬКА

У НПА НЕ ПЕРЕДБАЧЕНИЙ ЧІТКИЙ МЕХАНІЗМ КОМУНІКАЦІЇ ВИКОНКОМУ (КООРДИНАЦІЙНОЇ РАДИ) З АВТОРАМИ ПРОЄКТУ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ТА ПОДАННЯ ЗАЯВКИ

Буча

Бахмут

Глобино
Гребінка
Решетилівка

БІЛЬШІСТЬ МІСЦЕВИХ РАД НЕ ПЕРЕДБАЧИЛИ У ВЛАСНИХ НПА НОРМУ, ЯКА ЗОБОВ'ЯЗУЄ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРОВЕДИТИ ІНФОРМАЦІЙНУ КАМПАНІЮ ТА НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОТЕНЦІЙНИХ АВТОРІВ ПРОЄКТІВ ЩОДО ВИМОГ КОНКУРСУ У МЕЖАХ БЮДЖЕТУ УЧАСТІ/КОНКУРС-СУІНІЦІАТИВ.

За відсутності широкого інформування населення про інструмент, його існування втрачає сенс, оскільки головна мета запровадження бюджету участі - залучити якомога більше громадян до діалогу з владою та до спільного розв'язання місцевих проблем.

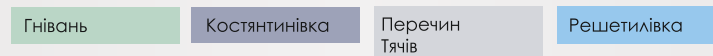
ОБЛАСТІ: ЗАКАРПАТСЬКА КИЇВСЬКА ВОЛИНСЬКА ПОЛТАВСЬКА ВІННИЦЬКА
У НПА НЕ ПЕРЕДБАЧЕНІ ЗАХОДИ З НАВЧАННЯ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ПІДГОТОВКИ ПРОПОЗИЦІЙ ДЛЯ АВТОРІВ ПРОЄКТІВ

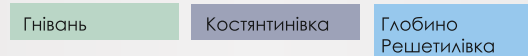
У ЧАСТИНІ УНОРМУВАННЯ ПРОЦЕДУР ОЦІНКИ ТА РОЗГЛЯДУ ПРОЄКТІВ ПРОВЕДЕНИЙ АНАЛІЗ ДОЗВОЛИВ ВИЯВИТИ РЯД НЕДОЛІКІВ.

Місцеві ради не визначили критеріїв щодо яких громадські проекти перевіряються на відповідність вимогам Положення. Неврегульованість цього питання може створити умови, за яких ініціаторам проекту можуть відмовити у внесенні проекту на голосування. Не всі громади визначили норму, яка передбачає повідомлення ініціаторів проекту про причини його відхилення. Варто зауважити, що комунікація між радою та ініціаторами проектів є вкрай важливою для успішної імплементації учасницького бюджетування. За перших років запровадження інструменту, коли жителі лише навчаються писати та подавати проекти, місцева рада має всіляко сприяти підготовці якісних пропозицій, для цього важливо запровадити консультування жителів. У разі, якщо пропозиція була відхилена через недоліки, ініціаторам варто пояснити причини для того, щоб наступного року вони врахували їх при підготовці проектів. Щодо процедури голосування за проекти, у разі, якщо не передбачене онлайн-голосування і воно відбувається шляхом голосування на дільницях, важливим є забезпечення зовнішнього спостереження за підрахунком голосів. Підрахунок голосів за проекти без зовнішнього спостереження може викликати сумніви щодо справедливості результатів.

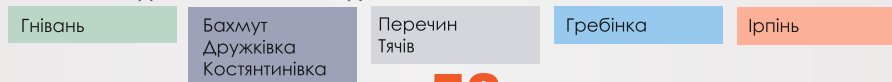
ОБЛАСТІ: ДОНЕЦЬКА ЗАКАРПАТСЬКА КИЇВСЬКА ПОЛТАВСЬКА ВІННИЦЬКА
НПА НЕ МІСТИТЬ ЧІТКИХ ІНДИКАТОРІВ (КРИТЕРІЇВ) ОЦІНКИ ПРОЄКТІВ КООРДИНАЦІЙНОЮ РАДОЮ

У НПА НЕ ПЕРЕДБАЧЕНА ПРОЦЕДУРА ПОВІДОМЛЕННЯ КООРДИНАЦІЙНОЮ/РОБОЧОЮ ГРУПОЮ АВТОРІВ НЕПІДТРИМАНИХ ПРОЄКТІВ З ОБГРУНТУВАННЯМ ПРИЧИН

ПІДРАХУНОК ГОЛОСІВ ВІДБУВАЄТЬСЯ БЕЗ ЗОВНІШНЬОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ

ВРАХУВАННЯ ПРАВ І ПОТРЕБ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ ГРОМАДЯН

БАХМУТСЬКА,
КОСТЯНТИНІВСЬКА,
СЛОВ'ЯНСЬКА МІСЬКІ РАДИ
НАДАЛИ МОЖЛИВІСТЬ
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕСЕЛЕНИМ
ОСОБАМ ПОДАВАТИ ПРОЄКТИ
НА КОНКУРС БЮДЖЕТУ УЧАСТІ,
А ТАКОЖ, ГОЛОСУВАТИ ЗА ЇХ
ПІДТРИМКУ.

ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ІНСТРУМЕНТ ЧЕРЕЗ САЙТ МІСЦЕВОЇ РАДИ

На офіційних сайтах 10-ти громад Бахмуту, Дружківки, Слов'янську, Перечину, Тячів, Білої Церкви, Бучі, Вишгорода, Гостомеля, Ірпеня міститься повна інформація про можливості використання інструменту, зокрема, наявний окремий розділ на сайті присвячений бюджету участі, конкурсу ініціатив, а також інформація про: вимоги до проєктів; переліку проєктів, які виносяться на голосування; результати голосування за проєкти.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

🌀 *Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:*

розглянути можливість запровадження учасницького бюджетування у громаді для активізації участі населення у вирішенні питань місцевого самоврядування. Підготувати та ухвалити Положення про бюджет участі/громадський бюджет/конкурс місцевих ініціатив з урахуванням прогресивних практик інших громад.

🌀 *Щодо зняття бар'єрів для участі:*

зняти обмеження щодо суб'єктів, які можуть брати участь у розподілі бюджетних коштів. Зокрема, дозволити бюджетним установам, ВПО, громадянам віком 16+ брати участь у конкурсі проєктів в межах бюджету участі;

передбачити заходи з інформування та навчання населення щодо написання та підготовки пропозицій на конкурс проєктів. Запровадити механізм комунікації виконкому (координаційної ради) з авторами проєкту на етапі підготовки та подання заявки;

передбачити процедуру повідомлення координаційною/робочою групою авторів не підтриманих проєктів з обґрунтуванням причин;

забезпечити прозорий процес підрахунку голосів із обов'язковим зовнішнім спостереженням;

покласти на координаційну раду завдання з аналізу впливу проєктів бюджету участі на рівноправне задоволення потреб жінок та чоловіків, а також, людей з інвалідністю;

передбачити можливість голосування за проєкти не лише онлайн, але й у інший спосіб, наприклад, через розміщення скриньок для голосування у ЦНАП, або в місцевій раді.

У ЯКОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Голосування за проєкти бюджету участі в [Білозірській](#) ОТГ Черкаської області здійснюється у Центрі надання адміністративних послуг громади шляхом вкидання у скриньку для голосування бланку для голосування. У ЦНАП також можна буде ознайомитися з переліком проєктів, що беруть участь у голосуванні. Працівники ЦНАП Білозірської ОТГ надають загальну інформацію щодо бюджету участі та мають право роз'яснювати порядок голосування за проєкти. При цьому, їм забороняється здійснювати агітацію та переконувати проголосувати за проєкти.

Щодо інформування населення про можливість участі:

розмістити на офіційному сайті громади інформацію щодо можливості участі у бюджетному процесі, вимог до проєктів, переліку проєктів, винесених на голосування, результатів голосування за проєкти, щодо ходу та результатів реалізації проєктів.

КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВІ ОРГАНИ

Мешканці громад можуть брати участі у роботі контрольно-наглядових органів юридичних осіб публічного права, утворених за рішенням Ради на умовах, визначених відповідними актами законодавства України.

Можливість утворення наглядових рад при комунальних підприємствах передбачена Законом України №1405 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності», який вніс зміни до Господарського кодексу України та Закону «Про місцеве самоврядування».

Наглядова рада є постійно діючим колегіальним органом управління комунального підприємства. Метою роботи органу є забезпечення прозорості та ефективності діяльності посадових осіб місцевого самоврядування.

Наглядова рада:

- обирає керівника КП;
- контролює діяльність керівника КП;
- спрямовує діяльність керівника КП;
- приймає рішення про проведення зовнішнього незалежного аудиту;
- розглядає питання господарської зацікавленості;
- вирішує інші питання які визначила місцева рада

НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КНО У ГРОМАДАХ

Із 30-ти досліджуваних громад лише місцева рада Білої Церкви передбачила у Статуті громади можливість для жителів брати участь у роботі контрольно-наглядових органів. Стаття 29 Статуту громади «Участь у роботі наглядових рад комунальних підприємств» зазначає наступне:

1. Жителі Білої Церкви можуть брати участь у роботі наглядових рад комунальних підприємств – колегіальних контрольно-дорадчих органах, які створюються за рішенням міської ради з метою забезпечення прозорості, ефективності їх роботи,

здійснення контролю за прийняттям рішень щодо діяльності цих підприємств на користь територіальної громади міста Біла Церква.

2. Рішення про створення наглядової ради комунального підприємства, про затвердження її персонального складу приймається міською радою.

3. Вимоги до членів наглядових рад комунальних підприємств визначаються та затверджуються рішенням міської ради у порядку, визначеному чинним законодавством України.

4. Наглядова рада діє на підставі положення, яке затверджується рішенням міської ради. >>

Проте, порядок щодо обрання та роботи таких органів не врегульований іншими локальними НАП.

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ГРОМАДАМ

 Щодо нормативного регулювання інструменту у разі його відсутності:

у разі потреби, запровадити інструмент утворення контрольно-наглядових органів при комунальних підприємствах органу місцевого самоврядування.

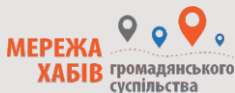
У ЯКОСТІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Український незалежний центр політичних досліджень спільно з Інститутом Політичної Освіти розробили пакет документів для утворення наглядових рад при комунальних підприємствах місцевих рад. Його можна знайти за [ПОСИЛАННЯМ](#).

 Щодо інформування населення про можливість участі:

передбачити розміщення на офіційних сайтах інформацію щодо:

- персонального складу та діяльності КНО;
- результатів діяльності КНО (щорічні звіти).

MINISTRY OF
FOREIGN AFFAIRS
OF DENMARK
Danida

Дослідження проведене протягом січня-квітня 2019 року в рамках проєкту «Маємо вплив в регіонах», який виконують: Громадська організація «Громадський Холдинг «ГРУПА ВПЛИВУ» (Київська область), Аналітичний центр «Інститут аналітики та адвокації» (Полтавська область), Вінницька обласна правозахисна організація «Джерело надії» (Вінницька область), Благодійна організація «Благодійний фонд «Центр громадських ініціатив» (Закарпатська область), Обласна молодіжна громадська організація «Волинський Інститут Права» (Волинська область), Громадська організація «Точка доступу» (Донецька область).

Методологію аналізу розроблено Аналітичним центром «Інститут аналітики та адвокації» та ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення».

Аналіз проведено ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення».

Проєкт «Маємо вплив в регіонах» реалізується в рамках проєкту ПРООН «Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні», що реалізується за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Данії.

© Жодну частину цієї публікації не можна відтворювати, зберігати у пошуковій системі або передавати у будь-якому вигляді та будь-яким способом, зокрема, електронним, механічним, фотокопіюванням, записом чи іншим без попередньої письмової згоди. Думки, висновки чи рекомендації належать авторам чи упорядникам видання та не обов'язково відображають погляди Міністерства закордонних справ Данії, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй чи інших агентств ООН.

